Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 27 апрель
ЖУМА
№ 97 (4.891).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

Ватандошлар! СССР Президентининг мамлакатдаги вазиятни нормаллаштиришга доир куч-ғайратларини қўллаб-қувватлайлик! Қайта қуришнинг барча соғлом кучларини жипслаштириш демократия жараёнлари муқаррарлигининг кафолатидир!

(КПСС Марказий Комитетининг 1 Май чақириқларидан).

СССР ПРЕЗИДЕНТИ М. С. ГОРБАЧЕВНИНГ УРАЛ ДИЁРИДАГИ УЧРАШУВЛАРИ

СВЕРДЛОВСК, 25 апрель. (ТАСС махсус мухбирлари). СССР Президенти М. С. Горбачев бугун мамлакатимизнинг энг катта саноат ва илмий марказларидан бирига келди.

Свердловск аэропортида Михаил Сергеевични вилоят раҳбарлари, жамоатчилик вакиллари кутиб олдилар. Русларга хос анъанавий меҳмондўстлик кўрсатилди.

Президент СССР федерацияси кенгаши ва президентлик кенгашининг қўшма мажлисида мамлакатни бошқариб туриладиган бозор хўжалигига ўтказиш йўллари муҳокама қилинганидан сўнг бир ҳафта ўтгач Уралга келди. Ушбу программани, М. С. Горбачев таъкидлаганидек, қайта қуришдан манфаатдор барча кучларни жипслаштирмасдан, меҳнат коллективлари билан батафсил маслаҳатлашмасдан бажариш мумкин эмас.

Урални ҳақли равишда давлатимизнинг таянч қалқони деб атайдилар. Бу регион — Ватанимиз оғир саноатининг карвонбошиси, битмас-туганмас табиий бойликлари, ўз усталарининг истеъдоди билан шуҳрат топган ўлкадир. Меҳнат аҳли билан маслаҳатлашиш, уларнинг жамиятимиз турмуши туб қатламларига тааллуқли қайта қуриш жараёнларини қандай қилиб жадаллаштириш кераклиги хусусидаги фикрлари Президент учун муҳимдир, чунки улар миллионлаб совет кишиларининг фикр-ўйлари ва орзу-умидларини акс эттиради.

Ўтган беш йилликда Свердловск шаҳри ва вилоятининг ҳаётида кўп ўзгаришлар бўлди. Ижтимоий масалаларга, иқтисодий муаммоларга аввалгига қараганда кўпроқ эътибор берилаётган бўлса-да, уларни жиддий ва танқидий таҳлил этиш учун уралли送 етарли асосга эгадирлар. Йил бошида вилоят хўжалик ҳисобига ўтган эди, лекин у, оқсаб қолмоқда. Уй-жой билан боғлиқ аҳвол мураккаб бўлиб қолмоқда, табиатни муҳофаза қилиш тадбирлари етарли эмаслиги кўриниб турибди.

Вужудга келган аҳволдан қутилишнинг йўли борми? Кучларни қайта қуришнинг ҳал қилувчи йўналишларига жамлаш, асоссиз равишда чўзилиб кетган ўтиш даврини қисқартириш, иқтисодий ислоҳотни жадаллаштиришга омил бағишлаш учун кучларни қай тариқа жипслаштириш керак?— Президентнинг «Уралмаш» ишчилари билан бошланган суҳбатларидаёқ асосий муаммога айланган масалаларнинг доираси ана шундан иборат бўлди.

Улкан машинасозлик корхонасининг шон-шуҳрати, 50 минг кишилик коллективининг ўзига хос амалий ишлари мамлакатимизнинг ҳамма еридагина эмас, айни вақтда чет элларда ҳам маълумдир. Ўрмаловчи, кон қазувчи экскаваторлар ва халқ истеъмоли моллари, бурғулаш қурилмалари ва узлуксиз қуйилма машиналари — бу йил ана шу бутун маҳсулотнинг умумий қиймати 600 миллион сўмдан ошиб кетди.

Президент «Уралмаш»нинг бош заводига келган дақиқаларда корхона темир йўлларидан бутунлай янги хилдаги бурғулаш қурилмаси ускуналарининг сўнгги туркумини ортиб жўнатдилар. Бу техника Каспий бўйи нефтчиларининг ўн километр чуқурликда олиб бориладиган ишларда илғор технологияни қўлланишига ёрдам беради.

Маҳсулот етказиб бериш муддатларига аниқ риоя этилди. Сўз ва иш бирлиги свердловсклик машинасозларнинг иш услубидир. Лекин ташвишли хабарлар ҳам пайдо бўлди: бирлашма ўтган йили шартномавий мажбуриятларни тўла бажара олмади. Бу фақат шериклар айби билангина рўй бергани йўқ: «Уралмаш»ни техникавий жиҳатдан тубдан қайта жиҳозлаш керак. Бунда сусткашлик қилиш мумкин эмас.

Аммо улкан саноат корхонаси ўтиб ишлаётган хўжалик ҳисоби идораларнинг буйруқбозлигига дуч келди. Натижада машинасозлар ўтган йили ишлаб топган 136 миллион сўм фойда энг асосий иш—корхонани тубдан янгилаш учун етмай қолди.

Шундай бўлгач, иқтисодиётни «ўлик нуқта»дан қандай қилиб силжитиш мумкин? Силжитиш эса зарур — мазкур вазифа бугун қайта қуриш учун асосий вазифага айланди. Меҳнат коллективларининг ушбу масалани ҳал этишни жадаллаштиришдаги имкониятлари қандай? — Энг эски цехлардан бири — темирчилик-пресслаш цехида ана шу ҳақда ошкора, баъзида ўткир фикрлашув бошланиб кетди.

Президент шу ернинг ўзида, «Уралмаш»да яратилган тўрт тонналн прессни ишлатаётган бригада аъзолари билан танишади. Операторлар М. С. Горбачевга цех коллективи ишни тўхтатмасдан — ишлаб чиқариш туркумининг ўзига хос хусусияти шундай — топшириқни сўзсиз бажаришга эришиш учун ўз кучларини қандай тақсимлаётгани ҳақида гапириб бердилар. Биз бунга катта қийинчилик билан эришаяпмиз, дейишди улар, бироқ, бошқача бўлиши мумкин эмас — давр иложи борича кўпроқ, куч-ғайрат сарфлашни талаб этмоқда. Шундай қилиб ўзингни бутунлай ишга бағишлашга тўғри келаяпти.

Бригада аъзоларидан бири — партиясиз, асли ураллик, насл-насаби ишчи, икки фарзанднинг отаси, тўртинчи разрядли темирчи, 33 ёшли Николай Ладушин ҳаётга ёндашувини шундай ифодалади:

— Биз ҳозир бошқаларга эмас, фақат ўзимизга ишонишимиз керак. Буни ҳамма тушуниши муҳимдир. Митинглар билан, маҳмаданалик билан, иш ташлашлар билан мамлакатни қутқариб бўлмайди. Ҳар бир киши, ҳар бир коллектив виждонан ишлаши, ўзибўларчиликка йўл қўймаслиги керак, ана ўшанда иш ҳақимиз ҳам баракали бўлади. Миллионлаб совет кишилари мамлакат иқтисодиётини соғломлаштиришга, туб иқтисодий ислоҳотни амалга оширишга шундай ҳисса қўшишлари керак. «Юқоридан» буни амалга оширишга қаратилган тадбирлар ҳар бир иш жойида мустаҳкамланмоғи лозим.

Ишда яхши кайфият бўлмаса, энг зўр туб режаларни ҳам рўёбга чиқара олмайсан. «Уралмаш»да ишчи кайфияти тўғрисида суҳбат бўлганлиги ҳам қонуний ҳолдир.

— Мен, деди М. С. Горбачев, — Инсон руҳан бардам экан, уни жисмонан бука олмайдилар, йўлдан ҳам тойдира олмайдилар, деб ҳисоблайман. Ҳозир кўп нарсаларни ойдинлаштирадиган даврдир. Анча нарсаларни аниқлаб ҳам олдик. Митинглардан ишга ўтаяпмиз. Бу борада ҳам ишимиз кўп. Акс ҳолда фақат гапларга кўмилиб кетамиз. Ҳозир ўзгаришлар сари қатъий бурила бошлаймиз, деб ўйлайман.

Лекин бир ёқадан бош чиқариб бурилиш қилиш керак, деб сўзида давом этди Президент. Агар сиз бурилиш тарафдори бўлмасангиз, ҳеч нарса бўлмайди. Шундай катта мамлакатни буриб юбориш жўн иш эмас. Шундай бурилиш қилиш керакки, ҳамма нарса бузилиб кетмасин. Кўп нарсаларни алмаштиришга, олиб ташлашга тўғри келади, лекин уларни охиригача олиб ташламаслик керак.

Ҳозир таяниш мумкин бўлган ҳамма нарса бор. Қудратли ишлаб чиқариш базаси бор, лекин уни замонавийлаштириш даркор. Етарли илмий имкониятлар ҳам бор. Одамларимиз маълумотли, лекин уларга омиллар ҳам, масъулият ҳам етишмаяпти. Бир томондан, одам ишга бошқачароқ муносабатда бўлиши учун омиллар керак. Иккинчи томондан эса омиллар осонлик билан пайдо бўлмайди, чунки феъл-атворимиз ўн йиллар мобайнида шаклланган.

Президент ишчиларга шундай савол билан мурожаат этди:

— Сиз қандай ўйлайсиз? Келинглар, шу ҳақда ҳозир ошкора фикрлашиб олайлик. Акс ҳолда бўлмайди. Яхши яшашга қарор қилдикми, демак ҳамма нарсани ўзгартириш зарур. Уни ўзимиздан бошлашимиз керак. Агар ўзимизни ўзгартирмасак, турмуш ўзгармайди.

Сўнгра бошланган қизғин суҳбатда ишчилар ўзгаришларни тартиб ўрнатишдан бошлаш ўткир зарурат эканлигини таъкидладилар. Хўжалик ҳисоби чинакамига амал қилмаяпти. Штурмчилик авж олмоқда. Яна: Свердловскликлар магазинларда ҳатто ўзлари ишлаб чиқарган нарсалар сотилаётганини кўришмаяпти. Хуллас, бозор муносабатларига ҳозирча, анъанавий маъмуриятчилик тўсиқлари халақит бермоқда. Шу сабабли, дейишди суҳбат қатнашчилари, ўз меҳнатимизнинг реал самарасини сезмаяпмиз.

Пайванд асбоблари ишлаб чиқариш корхонасининг даволаш-соғломлаштириш комплексини кўздан кечириб, «кулинария» магазинида бўлинганидан кейин бирлашма территориясида яна суҳбат бошланади.

Уралмашчилар савдо-тақсимлаш муносабатлари системасига эътироз билдирадилар. Нима учун бизнинг экскаваторларимиз, бурғилаш машиналаримиз, вагонларимиз Бутуниттифоқ бозорига бир маромда келиб турибдию, Воронеж ва Вильнюс телевизорлари, Москва ва Саратов холодильниклари, бошқа молларнинг Свердловскда уруғи қуриб кетган? деб сўрашди улар. Наҳотки мамлакатдаги барча заводлар тўхтаб қолган бўлса? Ахир, биз Уралда ишлаяпмизку, яна чакки ишламаяпмиз.

Пўлат эритувчилардан бири олдин луқма ташлаб, ҳаммани кулдирди:

— Хайрият янги «байрам»га ҳам етиб келдик: кеча цехда лаб бўёқ тақсимлашди...

Лекин ана шу ҳазилдан сўнг биздаги товар танглиги сабаблари, дуч келган нарсани харид қилиш каби бирданига пайдо бўлмаган нарсалар тўғрисида чуқур ва маъюс гап бошланди. Бундай танглик пештахталардан лаб бўёқдан тортиб холодильниккача ҳаммасини супириб кетди.

— Сизларни ҳаяжонга солаётган нарсалар, — деди М. С. Горбачев, — мени ҳам ташвишга солмоқда. Кўп муаммолар тўпланиб қолган, албатта. Бинобарин, уларни асосли равишда, ҳаммамиз биргалашиб ҳал қилишимиз керак. Биз ҳозир шунга яқинлашмоқдамиз, барча корхоналарни, ҳар бир кишини иқтисодий ислоҳотга жалб этиш учун структуравий ўзгаришларни қилмоқдамиз. Бизга жуда оғир мерос қолган, давр эса кескин бурилиш зарурлигини тақозо эта бошлади.

Ҳозир янги нархлар, шу жумладан оғир саноатда амал қилаётган нархлар лойиҳасини тайёрлаш юзасидан катта иш қилинди. Бу ишда, деб давом этди Президент, жадаллаштиришни тайёрлашда корхоналарнинг ўзлари иштирок этишларини хоҳлаймиз. буларнинг ҳаммасини биз биргаликда ҳал этишимиз лозим, бунинг учун эса 6—8 ой ичида иқтисодий ислоҳотни жадаллаштириш масалаларини биргаликда ишлаб чиқишимиз керак.

Хуллас, ҳозир кимдир нархларнинг янги сиёсати билан сизларни «фалаж этиб даволамоқчи» бўлишаяпти деган ғояни тиқиштиришса, бунга ишонманглар. Биз бу ишларни бозор учун эмас, балки бозор орқали, корхоналарнинг мустақиллигини ошириш орқали, янги ишлаб чиқариш алоқалари, ҳар бир кишининг хўжалик соҳасидаги ташаббуси орқали иқтисодиётни янгилашнинг янги даражасига чиқиб олиш учун қилаяпмиз. Ислоҳотнинг барча асосий масалалари юзасидан ишчилар синфи билан маслаҳатлашамиз, деб келишиб олган эдик. Бу эса сизлар билан учрашувимнинг асосий вазифаларидан биридир.

Суҳбат мавзуси умуман мамлакатдаги нарх-наво ислоҳотидан «кўча нархлари»га, яъни ўша олибсотарларга, ҳамма жойда, шу жумладан Свердловскдаги мевафурушларга ўтади.

— Нима учун уралмашликларнинг ўзлари депутатлар билан биргаликда бундай кооперативлар масаласини ҳал қилиша олмайди? — деб сўрайди Михаил Сергеевич.

Ишчилар Президентга берган саволлар орасида бундай савол ҳам бор эди:

— Уралга келишингиз натижасида бизнинг ҳаётимизда яхшилик сари ўзгариш бўлади, деб умид қилиш мумкинми?

— Сафарим Урал тўғрисидаги тасаввуримни бойитади, деб умид қилаяпман, — деб жавоб қилди Михаил Сергеевич. Бир томондан бу — мамлакатимизнинг умуртқасидир. Бу ўлканинг одамлари фақат Россия Федерациясига эмас, балки бутун мамлакатга жуда муҳим, керакли буюмларни етказиб беришмоқда. Бу ерда оғир саноат мужассамлашган. Бу равшан. Иккинчи томондан, ўлканинг ҳиссаси жуда катта, ривожланиши эса орқада қолган. Оғир саноатга жамғармалар сарфланаверди, мудофаа саноати кучайтирилаверди, ижтимоий соҳа эса бошқа суръатлар билан ривожланди, бунинг устига экология муаммолари ҳам тўпланиб қолди. Шунинг учун ҳам биз ҳаммамиз биргалашиб вазиятни идрок этишимиз ва сабоқларни ҳисобга олишимиз, келгуси беш йилликка режалар тузаётганимизда хулоса чиқариб олишимиз лозим бўлади, деб ўйлайман. Бу ерда ишни Урал кўпроқ инсонга хизмат қиладиган қилиб йўлга қўйиш лозим. Агар Уралга хўжалик жиҳатидан катта мустақиллик бериб қўйилса у ҳамма нарсани керакли томонга буриб юбора олади, кўп иш қила олади.

Ҳақиқатда, нима бўлаяпти: бу жойда ер кўп эмас, у сизлар учун қимматбаҳо бойлик. Аммо ана шу ер ардоқланмаган. Бу ерда ҳар сигирдан 5 минг литрдан сут олиш учун, ҳосил юқори бўлиши учун ҳам ҳамма нарсани ардоқлаш керак. Натижа бериши учун ерни даволаш ва ардоқлаш керак.

Берилган саволнинг моҳиятига келганда мен ҳозир ҳеч нарсани ваъда қила олмайман, деб давом этди М. С. Горбачев, бу хусусда ваъда беришим ноўрин бўлур эди, деб ўйлайман. Лекин шу нарса ҳақиқатки, Москвада вужудга келган таассуротни мен шу ерда текшираяпман. Сизлардан жиддий эътирозларни, ҳақли танқидни эшитаяпман.

М. С. Горбачев корхоналар билан танишиб чиққач, завод бошқармаси биносида бирлашма ишчилари, инженер-техник ходимлари, меҳнат коллективи кенгаши вакиллари, партия фаоллари билан учрашди.

Учрашув ҳақидаги батафсил ҳисобот матбуотда эълон қилинади.

Заводда бўлган чоғида М. С. Горбачев «Уралмаш»да ишлаб чиқариладиган халқ истеъмол моллари кўргазмасини кўздан кечирди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига номзод, РСФСР Министрлар Совети раиси А. В. Власов, СССР Президентлик кенгашининг аъзоси В. А. Ярин, КПСС Марказий Комитетининг секретари О. Д. Бакланов, КПСС Свердловск область комитетининг биринчи секретари А. П. Гусев, халқ депутатлари область Советининг раиси В. М. Власов «Уралмаш»да М. С. Горбачев билан бирга бўлдилар.

ХХР ДАВЛАТ КЕНГАШИ РАИСИНИНГ МОСКВАДА БЎЛИШИ

25 апрель куни СССР Олий Советининг раиси А. И. Лукьянов ХХР давлат кенгашининг раиси Ли Пэн билан учрашди.

Кўп масалалар юзасидан фикрлашиб олиш чоғида икки томонлама муносабатларнинг изчил ва жўшқин тус олганлигидан ўзаро мамнуният изҳор қилинди. Ли Пэннинг совет раҳбарияти билан олиб борган музокаралари, унинг М. С. Горбачев билан учрашуви, шунингдек, ташриф натижасида эришилган аҳдномалар Совет Иттифоқи билан Хитой ўртасидаги ҳамкорликни иккала мамлакат халқларининг ва ялпи тинчликнинг манфаатлари йўлида янада кенгайтиришга, яхши қўшничилик ва дўстликни мустаҳкамлашга ёрдам бериши таъкидлаб ўтилди.

Ҳар икки томон иккала мамлакат ўртасидаги парламент алоқаларининг ҳолатига ижобий баҳо берди, бу алоқаларни ривожлантириш истиқболлари муҳокама қилинди.

СССРга ташриф муваффақиятли бўлди — Ли Пэн шу куни Совет ва чет эл журналистлари билан учрашувда сўзга чиқиб, ташриф якунларини ана шундай баҳолади.

М. С. Горбачевнинг ўтган йил май ойида Хитойга қилган тарихий ташрифи вақтида ўтмишни ёпиш ва келажакни очиш вазифаси ўртага қўйилган эди. Менинг Совет Иттифоқига ташрифим ҳам, деб таъкидлади Ли Пэн, Совет—Хитой муносабатларида келажакка йўл очиш жараёнини давом эттирди.

ХХР давлат кенгашининг раиси учрашувлар ва музокараларнинг натижаларини батафсил шарҳламади, журналистлар зарур ахборотларнинг ҳаммасини унинг расмий ташрифи якунлари тўғрисида томонларнинг ахборотидан олишлари мумкинлигини айтди.

Ли Пэнга, хусусан унинг Совет Иттифоқида, Шарқий Европа мамлакатларида юз бераётган жараёнларга қандай қараши, СССРда кўп партиялиликнинг жорий этилишига қандай қараши, Хитойдаги сиёсий барқарорлик ҳақида кўп саволлар берилди. Давлат кенгашининг раиси барча саволларга батафсил жавоб қайтарди.

Кечқурун Ли Пэн ва унинг рафиқаси ССР Иттифоқи катта театрида П. И. Чайковскийнинг «Оққуш кўли» балетини томоша қилдилар.

Марказий ложада Н. И. Рижков ва унинг рафиқаси улар билан бирга бўлдилар.

(ТАСС).

Нина Васильевна Стряпицева номини Мирзачўл районидаги Султон Сегизбоев номли совхозда каттаю кичик ҳурмат билан тилга олади. У бошлиқ звено пахтакорлари олти йилдан буён топшириқни ошириб бажармоқдалар. Жорий йилда 47 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 28,9 центнер ўрнига 32 центнердан хирмон кўтарилади. Шу ниятда бу ерда чигит экиш биринчилар қаторида тугалланди.

СУРАТЛАРДА: 1. Механизатор Избосар Аяпов. 2. Сўнги гектарга уруғ қадалмоқда. 3. Звено бошлиғи Н. В. Стряпицева.

Ў. ҚЎШВОҚОВ олган суратлар.

БАҲОРНИНГ БИР КУНИ ЙИЛГА ТАТИЙДИ

Колхоз ҳам катта бир рўзғор. Хўжаликни оёққа турғазиш, колхозчилар ва мутахассислар билан бир ёқадан бош чиқариб ишлаш раҳбар зиммасига жиддий масъулият юклайди. Мен колхозга раис бўлганимга 7 йил бўлди. Иш бошлаган дастлабки йилларда кассада бир мири ҳам йўқ эди. Бултур 2 миллион 822 минг сўмлик деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари тайёрланди. Бунинг эвазига 445 минг сўм ўрнига 523 минг сўм соф даромад қўлга киритилди. Рентабеллик даражаси 26,3 фоизни ташкил этди.

Жорий йилда 247 гектар майдонда деҳқончилик қилиб, эл дастурхонига 7.780 тонна ўрнига 10 минг тонна сабзавот маҳсулотлари етказиб берамиз. Халқимизда: «Баҳорнинг бир куни йилга татийди», деган ҳикматли гап бор. Шунинг учун биз қуёшли кунларнинг қадрига етиб, далага кўчат ўтқазиш, уруғ қадаш ва ниҳолларни парваришлашни мусобақа асосида олиб бораётирмиз.

Ҳозирга қадар 60 гектар майдондаги карам биринчи ишловдан чиқарилди. Май ойининг биринчи ўн кунлигида шаҳарликларни янги ҳосил билан хушнуд этамиз. Шу ниятда механизатор Шавкат Жунаидов қатор ораларини культивациялаш, ўғитлашда бор тажрибасини ишга солмоқда. 10 гектар майдондаги сабзи, 1 гектар плёнкали ердаги помидор, 8 гектардаги пиёз, 4 гектардаги бодринг, 30 гектардаги картошка ҳам агротехника қоидалари асосида парваришланаяпти.

Колхозимизда ҳосилдорликни ошириш, даромадни кўпайтиришнинг имконияти мавжуд. Биз уларни тўласинча ишга солиб, келгусида ялпи даромадни 8 миллион сўмга, соф фойдани эса 4 миллион сўмга етказмоқчимиз. Бунинг учун далаларимизда етиштириладиган неъматлар ва чорвачилик маҳсулотларини қайта ишлашни йўлга қўямиз. Шу йилнинг ўзида 3 миллион дона шартли банка ишлаб чиқариладиган консерва заводи қурилади. Колбаса цехи очилади.

Меҳнаткашларнинг турмуш шароитини яхшилаш юзасидан қатор тадбирлар амалга оширилмоқда. 170 оилага уй-жой қуриш, 300 хонадонга томорқа учун ер берилди. Қурилиш материалларининг тақчиллигини ҳисобга олиб, ғишт заводи қуришни режаллаштирганмиз.

Токзорлар ва боғларни янада кенгайтириш диққат марказида. Кўклам ойларида 10 гектар янги токзор, 20 гектар ёнғоқзор барпо этилди. Айни пайтда мавжуд боғларга жадал ишлов берилаяпти. Жорий йилда 850 тонна узум етиштириб, унинг 200 тоннасини иттифоқ фондига жўнатамиз. 70 тонна майиз тайёрлаймиз.

Колхозимизда ер илмининг миридан-сиригача биладиган деҳқонларимиз кўп. Халил Мажидов, Қуддус Хидиров, Хуршид Расулов сингари бригада бошлиқлари шулар жумласидан. Улар ҳар гектар ердан 500 центнер сабзавот маҳсулотлари, 200 центнердан картошка етиштириш учун кўтаринки руҳда меҳнат қилаётирлар. Правление ва партия ташкилоти эса далада ишлаётганлар учун ғамхўрлик кўрсатишмоқда.

М. ЎРОҚОВ.
Самарқанд районидаги «Комсомол» колхози правлениесининг раиси.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

20 апрель куни Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг мажлисида Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантириш давлат плани, республиканинг 1990 йил 1 квартали давлат бюджетининг бажарилиш якунлари ҳамда иқтисодий ислоҳотни янада ривожлантириш тадбирлари, шунингдек Тошкент ва Фарғона область ижроия комитетларининг ушбу масалага оид иши тўғрисидаги ҳисобот кўриб чиқилди. Жумҳурият иқтисодиёти ижтимоий соҳага кўпроқ йўналтирилганлиги халқ турмуш фаровонлигини оширишга оид тадбирлар амалга оширилганлиги ижтимоий-сиёсий кескинлик кучайишини бирмунча пасайтириш имконини берганлиги айтиб ўтилди.

Бироқ жумҳурият халқ хўжалигидаги айрим ижобий ўзгаришлар бурилиш тарзида эмас.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг мажлисида аҳоли турмушини яхшилаш билан боғлиқ йўналишлардаги ишларнинг аҳволи айниқса ташвишлантираётганлиги таъкидланди. Ижтимоий ишлаб чиқаришдаги тушкунлик ҳолати сақланиб қолмоқда. Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш планидаги номутаносиблик 343 миллион сўмни ташкил этди. Уй-жойлар, умумий таълим мактаблари, касалхоналар ва коммунал объектларни ишга тушириш, пулли хизматларни амалга ошириш плани барбод бўлди.

Республика Министрлар Совети министрликлар, идоралар, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитети, иттифоқ қарамоғидаги бирлашмалар ва корхоналар биринчи раҳбарларининг ташкилотчилик фаолиятига тегишли баҳо берди ва улар зиммасига 1990 йилнинг биринчи ярим йиллик плани сўзсиз бажарилишини таъминлайдиган аниқ-равшан чоралар кўриш вазифасини юклади.

Ўзбекистон ССР Савдо министрлигига ва Ўзбекбирлашувга маҳаллий Советлар ижроия комитетлари билан биргаликда халқ истеъмол моллари етказиб бериш учун ажратилган фондлар тўла ишлатилишини таъминлаш, товар ресурсларини товар оборотига жалб этишга оид мавжуд имкониятлардан энг кўп даражада фойдаланиш таклиф этилди.

Жумҳурият Министрлар Совети Ўзбекистон ССР Давлат план комитетига, Ўзбекистон ССР Савдо Министрлигига, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик давлат кооператив комитетига, Ўзбекбирлашувга мамлакатнинг бошқа регионлари билан халқ истеъмол молларини айирбошлашни йўлга қўйишга оид таклифлар тайёрлаш вазифасини топширди.

Мажлисда озиқ-овқат муаммосини ҳал этишда силжишлар бўлмаётганлиги ҳам айтиб ўтилди. Тошкент шаҳри ва бошқа шаҳарлар аҳо

(Давоми учинчи бетда).

Партия турмуши: ҳисобот ва сайловлар

РАЙКОМ НИМА ҚИЛА ОЛАДИ?

Тўрткўл район партия конференциясидан

Конференциядаги муҳитни қисқача вазминлик ва ишчанлик деб таърифлаш мумкин. Делегатлар район партия комитетининг биринчи секретари Ғ. Н. Ҳожиевнинг ҳисоботини ҳис-ҳаяжонга берилмай муҳокама қилдилар. Чунки эҳтиросларга берилиб кетиш ҳозирги ижтимоий-сиёсий турмушга хос бўлган демократиянинг энг яхши кўринишлари эмас.

Бундай вазиятнинг сабаблари оз эмас, лекин энг асосийси шундаки, район партия ташкилоти фаолиятида қайта қуриш реал самара бермоқда. Мана бир мисол: «райком қабул қилган — энди ўзи жавоб бераверсин» тарзидаги мулоҳазалар энди бутунлай эскириб қолди. Яқин вақтларгача райком деганда аппарат кўзда тутиларди, район комитетининг аъзолари четга чиқиб қолардилар, уларнинг қарорларини тайёрлаш ва қабул қилишдаги иштироки кўпинча якдиллик билан овоз беришдан иборат бўларди.

Нисбатан қисқа вақт ичида қандай ҳодисалар юз берди, фикр-мулоҳазалардаги бундай кескин бурилишни қандай изоҳлаш мумкин? Коммунистар олдинги партия конференциясида учта комиссия тузилиб, уларга район партия комитетининг ўртага қўйилган вазифаларни билимдонлик ва омилкорлик билан ҳал қила оладиган аъзолари киритилганлигини ижобий силжишлардан бири деб айтмоқдалар. Сайлаб қўйиладиган органларнинг аъзолари бевосита меҳнат коллективлари, бошланғич ташкилотлар билан иш олиб борадиган, етилган масалаларни бамаслаҳат ҳал қиладиган бўлиб қолдилар. Бу тадбир район партия комитетини қуйи бўғинларга яқинлаштирди.

Олдин қандай эди? Димитров номли ва «Коммунизм» колхозларида жуда кўп иқтисодий ва ижтимоий муаммолар узоқ вақт ҳал қилинмай келар эди. Бу хусусда жуда кўп қоғозлар тўлдирилар, лекин қарорлар қабул қилингандан кейин иш силжимас эди. Бунинг сабаби шундаки, қарорлар фаоллар билан маслаҳатлашмай «юқорида» ишлаб чиқиларди, шу боисдан уларни амалга ошириб бўлмасди. Энди эса сайлаб қўйиладиган орган аъзолари район партия комитетининг комиссияларида бевосита меҳнат коллективларида ишнинг аҳволини ҳар томонлама муҳокама қилдилар ва амалий тадбирларнинг бутун бир мажмуасини туздилар, бу тадбирларни амалга оширишда район партия комитети аъзолари ва аъзоликка номзодлар иштирок этдилар. Шу сабабли иккала хўжаликдаги аҳвол яхшилана бошлади.

Партия конференциясида ҳар уч-тўрт кишидан бири пассивлик қилаётган партком аъзолари ҳамда бошланғич ташкилотлар бюро аъзолари фаоллигини қандай қилиб кучайтириш тўғрисида гап борди. Бундай аҳвол кам сонли партия ташкилотлари учун айниқса хосдир, бундай партия ташкилотлари эса районда 40 фоиздан кўпроқ. Райком секретарлари, бюро аъзолари ҳамда партия-хўжалик фаолларининг бевосита меҳнат коллективларида ўтказиладиган ва ҳозироқ анъанага айланиб қолган учрашувлари ва очиқ мулоқотларида 117 масала кўтарилганлиги ҳам айни шу кам сонли партия ташкилотларида турғунлик вужудга келганидан далолат беради. Шуни ҳам айтиш керакки, кўтарилган масалалардан 89 таси ҳозирнинг ўзида ҳал қилинди. Шунга қарамай ана шу рақамнинг ўзи коммунистларнинг, шу жумладан жойлардаги раҳбарларнинг фаоллиги етарли эмаслигини кўрсатмоқда.

«Совет Ўзбекистони» колхозида фермер хўжалигини ташкил этиш чоғида идора раиси Ҳ. Раманов хилма-хил ғовлар қўйди, техника, озуқа, ер ажратмади. Ҳолбуки, буларнинг ҳаммаси керагидан ортиқча мавжуд эди. Район партия комитетининг аралашишига тўғри келди. Яна бир мисол: хўжалик-рўзғор буюмлари заводидаги бошланғич партия ташкилотининг секретари Р. Абдуллаев бу ерга келган ташаббускор директорга қарши чинакам уруш эълон қилди, меҳнат коллективини маъмуриятга қарши қўйишга уринди. Ҳолбуки янги раҳбар яхши ишни — цехлардан бирини ижарага ўтказишни ўйлаган эди. Юз берган можаро меҳнат коллективи кенгаши аралашгандан сўнггина бартараф этилди.

Мана бошқача мисол: ип йигирув-тўқув фабрикаси бошланғич партия ташкилоти ташаббус кўрсатиб, коллективнинг мадади билан корхона мустақиллигини ҳимоя қилди. Илгари фабрика ҳар йили ярим миллион сўм зарар кўрган бўлса, бу йил январь ойидан буён 10 минг сўм фойда олинди.

Районда биринчи галдаги вазифаларни ҳал этишда аввалгидаги каби ҳозир ҳам коммунистларга таянилмоқда. Лекин ёндашув бошқача. Масъулият олдингидек — ҳар бир киши шахсан жавоб беради, лекин ишда уларга кўпроқ мустақиллик бериб қўйилди. Муаммоларни ҳал қилиш учун агар қуйи бўғинлардаги барча оддий коммунистларни чинакам ишга жалб қилинадиган бўлса, муаммоларни ҳал қилиш учун юқоридан буйруқ бериш шарт эмаслигини район партия комитетидагилар вақтида тушуниб етишди. Ҳозир бусиз бирор иш қилиб бўлмайди. Чунки тўрткўлликлар ҳали кўп муаммоларни ҳал этишлари лозим.

Бўлиб ўтган конференциядаги ишларнинг ҳозирги аҳволи ҳақидаги қизғин ва амалий гаплар режалаштирилган барча тадбирларни амалга оширишнинг энг тўғри йўлини топишга ёрдам беради, деб ўйлаймиз.

В. ЛУЦЕНКО.
ЎзТАГ мухбири.

КАДРЛАР ЎҚУВИ

Тошкент олий партия мактабининг партия, совет ва мафкура ходимлари малакасини ошириш факультетида Ўзбекистон, Тожикистон ва Туркманистон ССР халқ депутатлари район Советлари ҳайъатлари раислари ўринбосарларининг ўқуви ниҳоясига етди.

Машғулотларда социализм қурилишининг ленинча концепцияси долзарб назарий қоидалари, сиёсий системани тубдан қайта қуришни рўёбга чиқаришнинг муаммолари ҳамда амалий йўллари, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг тўлақонли ҳокимиятини таъминлаш, иқтисодиётни соғломлаштириш тадбирлари, жамиятни янгилашда фан-техника тараққиётининг ролини ошириш, кадрларни ғоявий-назарий ва ахлоқий жиҳатдан чиниқтириш, халқ депутатларининг сайловчилар билан ўзаро муносабатларининг ижтимоий-психологик жиҳатлари масалалари, ҳозирги шароитда КПСС миллий сиёсатини изчил амалга ошириш, янгича сиёсий фикрлаш шароитида халқаро муносабатларни инсонпарвар қилиш муаммоларини ўрганишга тингловчиларнинг эътибори қаратилди.

Назария ва сиёсатнинг тингловчиларнинг аниқ-равшан вазифалари билан мустаҳкам алоқасини таъминлаш учун группаларда ўтказилган суҳбатларда КПСС Марказий Комитетининг КПСС XXVIII съездига «Инсонпарвар, демократик социализм сари» ҳаракат дастури лойиҳасида, СССР халқ депутатлари иккинчи ва учинчи съездларининг ҳужжатларида баён этилган назарий қоидалар, сиёсий хулосалар ва амалий вазифалар батафсил муҳокама қилинди.

Умумий ва группаларга бўлиниб ўтказилган машғулотларда «СССРда мулкчилик тўғрисида», «СССР ва иттифоқдош республикаларнинг «Ер тўғрисида»ги қонун асослари», «СССРда маҳаллий ўзини ўзи бошқарув ва маҳаллий хўжаликнинг умумий асослари тўғрисида»ги СССР қонунларини ва халқ депутатлари Советлари ҳақидаги бошқа янги қонун ҳужжатларини амалга ошириш билан боғлиқ масалалар атрофлича кўриб чиқилди.

Тингловчилар В. И. Ленин марказий музейининг Тошкент филиалида ўтказилган сайёр машғулотда улуғ доҳийнинг ғоявий-назарий мероси тўғрисида ҳикоя қилувчи янги кўргазмалар ва кино ленталар билан танишдилар.

Давра суҳбатлари учрашувларида аҳолига тиббий хизмат кўрсатишнинг аҳволи ва уни яхшилаш, халқ таълими системасида ўқувчиларга таълим бериш ва тарбиялаш сифатини ошириш йўллари, региондаги экология вазиятини яхшилаш муаммолари, социалистик қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, санъатнинг одамларнинг сиёсий, ахлоқий ҳамда меҳнатга муҳаббат руҳида тарбиялашдаги ўрни ва аҳамияти тўғрисидаги, демократиялаш ва фикрлар хилма-хиллиги шароитида гражданларнинг янги ижтимоий-сиёсий уюшмаларида иш юритиш шакллари ва усулларига оид масалалар муҳокама қилинди.

Юзага келган вазиятни бартараф этишда маҳаллий Советларнинг фаолияти, халқ депутатлари район Советлари ҳайъатлари ва доимий комиссияларининг ишини планлаштириш ва ташкил этиш юзасидан кенг фикр алмашиш масалаларига бағишланган группавий амалий машғулотлар тингловчиларда катта қизиқиш уйғотди.

Тингловчилар Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида фан-техника ва амалий тажриба борасида эришилган ютуқлар билан танишдилар, бозорни турли хил ва юқори сифатли халқ истеъмол моллари билан таъминлаш масалаларига оид мазмунли суҳбат бўлди.

Тингловчилар партия мактаби лабораториясидаги машғулотларда шахсий электрон-ҳисоблаш машиналарни амалий вазифаларни ҳал этишда қўлланиш асослари билан таништирилдилар.

Тингловчилар ҳузурида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети секретариати, республика Министрлар Советининг масъул ходимлари, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, бир қанча министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, Тошкент олий партия мактаби профессорлари, ўқитувчилари маъруза қилдилар.

ЯЙЛОВ ТЎЛА ҚЎЙ-ҚЎЗИ

Бугун Зомин яйловларининг кўрки ва тароватн ўзгача. Сурункали ёмғирдан сўнг ўт-ўланлар гуркираб ўсиб, чор-атрофни яшил либосга буркади. Қир-адирларда эса қўй-қўзилар маърашию чўпон-чўлиқларнинг ҳайқириғи бир зум бўлса-да тинмайди. Бу ерда эл-юрт бойлигига бойлик қўшилмоқда.

«Ленинград» совхози — райондаги йирик хўжаликлардан бири. Меҳнат аҳли бу йил 12 минг гектар майдонга арпа ва буғдой ўстирмоқда, 14 минг бош қўй ва 5 минг бош қорамолни парваришламоқда. Бултур қўйчиликдан қарийб 80 минг сўм фойда олинган эди. Жорий йилда эса даромад 100 минг сўмдан ортади.

Қўзилатиш мавсумининг дастлабки ҳисоб-китоблари қувончли. Хўжалик бўйича ҳар 100 бош совлиқдан олинаётган қўзилар сони 104 тага етмоқда. Ўнғор Ортиқбоев, Ҳожибек Тўлабоев, Барот Пардаев ва Нушар Бобожонов бошлиқ отарларда эса бу 105—107 бошни ташкил этаяпти.

Ўнғор Ортиқбоев 26 йилдан буён чўпонлик қилади. Турмуш ўртоғи Ойсафар опа ва ўғли Абдуалим унга камарбаста. Чорвадорлар шартномага мувофиқ отарни 10 йил муддатга ижарага олишган. Ҳозиргача 720 бош қўй қўзилади, унинг 505 боши парваришга қолдирилди. Давлатга 235 та сифатли қоракўл териси топширилди.

Совхозда қўзилатиш мавсуми ниҳоясига етмоқда. Чўпон-чўлиқлар эндиликда ўстиришга қолдирилган ҳар бош қўзига қалб қўрини, меҳр зиёсини бағишлаяптилар. Улар кузгача боқилади, сўнгра янги отарлар ташкил этилади.

И. ҲОТАМОВ.

СУРАТДА: ота-бола чўпонлар Ўнғор ва Абдуалим Ортиқбоевлар.

К. ЖЎРАҚУЛОВ олган сурат.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

ВАРШАВА. Совет Иттифоқига яқинда қилинган ташриф катта аҳамиятга эга бўлди ҳамда сиёсий ва маънавий жиҳатдан, иқтисодий муаммолар соҳасида ғоят самарали бўлди, деди Польша республикаси президенти Войцех Ярузельский СССРга расмий ташрифининг якунлари юзасидан телевидение орқали журналист билан қисқача суҳбатда. Мен айниқса Михаил Горбачев билан бўлиб ўтган суҳбатларни қадрлайман, деб давом этди у. Бу суҳбатларда деярли барча асосий мавзулар тилга олинди. Қабул қилинган қарорлар ва эришилган аҳдномалар Польша учун жуда ижобий, бинобарин бу ҳақда кўп гапириш мумкин эди. Бу қарорлар ва аҳдномалар сиёсий жиҳатдан ва, маълум даражада иқтисодий жиҳатдан, мудофаа соҳасида катта фойда келтиради, ҳамжиҳатликни, икки томонлама муносабатларнинг ва халқаро вазиятнинг асосий муаммоларига умумий ёндашувнинг ривожланишига катта ҳисса қўшади, деб таъкидлади Польша президенти.

Львов ва Катинга борганлигини айниқса эсда қоладиган воқеа бўлди, деб атади. М. С. Горбачев, менга ҳужжатлар солинган папкани берди, унда жумладан Катин фожиаси қурбони бўлган деярли 15 минг поляк офицери рўйхати бор. Бу ҳужжат фақат тарихчилар учун эмас, ҳалок бўлганларнинг оилалари ва қариндош-уруғлари учун ҳам ғоят муҳимдир. Бу бизнинг ўзига хос миллий ёдгорлигимиздир, деди В. Ярузельский.

БУЭНОС-АЙРЕС. СССРдаги иқтисодий қайта қуриш ўзаро манфаатли Совет-Аргентина муносабатларини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш учун янги имкониятлар очмоқда. Бу ҳақда Аргентина ташқи ишлар ва диния министри Доминго Кавлалло пойтахтда чиқадиган «Крониста коммерсиал» газетаси мухбири билан суҳбатда айтди. Аргентина министри Совет Иттифоқидаги иқтисодий ўзгартишларнинг истиқболи тўғрисида ишонч билан гапирди. Аргентина томони, деди у, совет раҳбариятининг ички ислоҳотлар ўтказиш ва жаҳон иқтисодиёт системасига қўшилиш йўли билан ўз халқи фаровонлигини оширишга интилишидан мумкин қадар тўлароқ фойдаланиши керак.

ВАШИНГТОН. «Фаластинни озод қилиш учун ислом жиҳади» ташкилоти Байрутда гаров тариқасида ушлаб олган 55 яшар америкалик Роберт Полхилл Ливанда озод қилинди, у уч ярим йил олдин гаровга олинган эди. АҚШ президенти дам олаётган Флорида штатидаги Исламорадда президентнинг матбуот бўйича секретари Марлин Фицуотер бу воқеани расмий равишда тасдиқлади.

Роберт Полхилл Дамашқда АҚШнинг Суриядаги элчиси Эдвард Жерижанга топширилди. Фицуотер АҚШ Ливандаги барча гаровга олинган кишиларни тўла озод қилиш учун курашаётганлигини айтди ва гаровга олинаётган кишиларни озод қилишга даҳлдор бўлган томонларга, хусусан Сурияга кўмаклашгани учун миннатдорчилик билдирди.

Ҳозирги вақтда Ливанда турли гуруҳлар гаров сифатида Ғарб мамлакатлари гражданларидан 17 кишини, шу жумладан 7 нафар америкаликни ушлаб турибди.

БЕЛГРАД. Чопдан Югославиянинг Суботица шаҳрига поездда келган бир неча юз нафар уюшмаган совет саёҳатчиларининг Югославия бўйлаб саёҳатни давом эттиришга уринишлари беҳуда кетди. Уларда ҳозир Югославия динорига алмаштириш учун талаб қилинадиган икки юз америка доллари миқдоридаги алмаштириладиган валюталари йўқ эди, ёки алмаштиришни хоҳламаган эдилар. Югославия маъмурлари эса Совет Иттифоқи ва Монголия каби Шарқий Европа мамлакатларидан келган саёҳатчиларнинг ана шунча пулни алмаштирмай туриб, мамлакатга киришларини тақиқлаб қўйишди.

Суботица шаҳридаги темир йўл вокзалида алмаштириладиган валютаси бўлмаган жуда кўп болгар, поляк, румин ва совет саёҳатчилари тўпланиб қолишди. Уларнинг ҳаммаси Югославияга кириш учун 21 апрелдан бошлаб янги тартиб жорий этилганлигини билмасликларини айтишди. Маҳаллий маъмурлар шу масала юзасидан қабул қилинган ҳукумат қарорини тушунтириб, Суботицада тўпланиб қолган «валютасиз» совет гражданларини Чоп шаҳрига қайтариб юбордилар.

СОФИЯ. Болгария болалари уюшмаси — эндиликда ёш болгарлар ташкилоти ана шундай деб аталади. Смоляне шаҳрида бўлиб ўтган болалар миллий учрашуви қарори ана шундай, бу учрашув олдин «Септемврийче» Димитровча пионерлар ташкилотини тарқатиб юбориш ҳақида қарор қабул қилган эди.

Учрашув жўшқин ва эҳтиросли, аммо шу билан бир вақтда амалий тарзда ўтди, деб таъкидлайди БТА агентлиги, болалар четдан ҳеч қандай аралашувсиз масъул қарорлар қабул қила олишларини исботладилар.

НЬЮ-ЙОРК. АҚШ конгресси вакиллар палатасининг аъзоси — Массачусетс штатидан сайланган демократ Жозеф Кеннеди шу йил июнь ойида Албанияга боради. Конгресс аъзоси маҳкамаси вакилининг эълон қилишига қараганда, Албания 1946 йилда АҚШ билан дипломатик алоқаларни узгандан буён америкалик расмий кишининг ана шу мамлакатга биринчи ташрифи бўлади. Ж. Кеннеди сафар олдидан АҚШ давлат департаменти мутахассислари билан маслаҳатлашиш ниятидадир, бироқ, вакилнинг гапларига қараганда, Албанияга Жорж Буш маъмуриятидан бирор мактуб олиб бормоқчи эмас.

37 яшар конгресс аъзоси Массачусетсдаги энг машҳур сиёсий оилага мансубдир. Унинг отаси Роберт Кеннеди АҚШ президенти Жон Кеннедининг укаси ва унинг маъмуриятида адлия министри эди. Кейинчалик икки ака-ука қотиллар отган ўқдан ҳалок бўлди.

Жозеф Кеннедининг Албанияга қизиқиши унинг сайлов округида ва штатдаги қўшни районларда АҚШдаги энг катта ва қадимий албан муҳожир жамоаси яшаши билан боғлиқ.

(ТАСС).

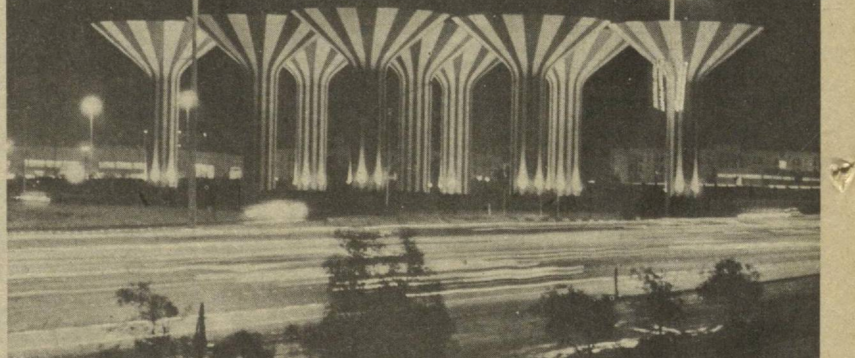

Қувайт — форс қўлтиғининг ғарбий қирғоғида жойлашган араб давлати. 30—40-йилларда ҳудудидан «нефть денгизи» топилгач узоқ вақт инглизлар мустамлакаси остида эзилган, фақат 1961 йилга келиб мустақилликка эришган бу мамлакат халқи ҳаётида бирмунча ўзгаришлар юз берди. Ҳозирги Қувайт кучли нефть саноатига, замонавий турар-жой ҳамда маъмурий биноларга, кенг автомобиль йўлларига, фан ва техниканинг сўнгги ютуқлари асосида ишловчи корхоналарга эга. Бугунги кунда у Яқин ва Ўрта Шарқдаги йирик молиявий марказ ҳисобланади. Ҳукумат мамлакатда таълим-тарбияни ва соғлиқни сақлашни ривожлантиришга катта эътибор бераяпти.

СУРАТДА: Қувайт пойтахтида оқшом.

В. ЗУФАРОВ олган сурат (ТАСС).

КОММУНИСТ ОБРЎСИ

ХАТЛАРНИ ЎҚИБ

Фавқулодда даврда яшаяпмиз. Жамиятда мунозара, баҳс, фикр олишув қизиб бормоқда. Мусоҳабалар жамият ва инсон, жамоа ва шахс, табиат ва макон тушунчалари ҳақида. КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездига Ҳаракат дастури лойиҳасида илгари сурилган ғоялар, қоидалар умумхалқ муҳокамасининг мағзини ташкил этаётир. Рўзномамиз идорасига келаётган кўпдан-кўп мактубларда шу маънодаги куюнчаклик рўй-рост сезилади. Муаллифлар —олимлар, хизматчилар, ишчи ва колхозчилар, талабалар ўтмишимиз ва келажагимиз олдида, партиянинг жамиятдаги ўрни ва масъулияти хусусида манфаатдорлик билан фикр юритмоқдалар.

1957 йилдан КПСС аъзоси, Бухоро Давлат педагогика институти доценти Равшан Эшонқулов Ҳаракат дастури партияни қайта қуриш жараёнига амалий тус беришига ишонч билдириб, лойиҳа муҳокамасини катта сиёсий воқеа деб баҳолайди. «Шунга қарамасдан, — деб ёзади у хатида, — мазкур ҳужжатда ўтмишнинг марказлашган тартибдаги маъмурий-буйруқбозлик, иқтисодий жиҳатдан марказга қарамликни сақлаб қолиш сингари қарашлари ҳамон сезилиб турибди. Марксизм-ленинизм классикларининг социалистик федерация, иқтисодий мустақиллик, миллий суверенитетлик, байналмилалчилик қоидалари унга тўла сингдирилиши керак». Муаллиф лойиҳадаги «Ҳокимият — Советларга, фабрика — ишчиларга, ер — деҳқонларга берилсин...» деган жумлани «Ҳокимият — Советларга, фабрика-завод, ер ва уларда вужудга келтирилган бойликлар — ишчи ҳамда деҳқонларга тегишлидир», деб таҳрир қилишни таклиф этади. Унинг фикрича, хотин-қизларнинг турмуш ва меҳнат шароитига доир қисмни уч болани тарбиялаган уй бекаларини ҳам пенсия билан таъминлаш ҳақидаги қоида билан тўлдириш керак.

«Маълумки, турғунлик йиллари номақбул ишлар бўлди, — деб ёзади амударёлик 1946 йилдан КПСС аъзоси Х. Отамуродов. — Ҳаракат дастури лойиҳасида унга аниқ баҳо берилган, уни маъқуллайман. Лекин ҳужжатда бошланғич партия ташкилотларининг нуфузини кўтариш ҳақидаги фикрлар яна ҳам чуқурлаштирилиши керак». Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи, коммунист Жаббор Қурбонбоев юқоридаги фикрни тасдиқловчи мисоллар келтирган. Беруний районидаги 42-ўрта мактаб бошланғич партия ташкилоти ҳисобида олти коммунист бор. Тўрт нафари — пенсионер, бири — кўп болали она. Олти коммунист учта мустақил меҳнат жамоасида ишлайди. «Турғунлик йиллари ўқитувчилар, умуман зиёлиларни партияга қабул қилиш чеклаб қўйилди, — дейилган унинг хатида. — Бунинг учун нене баҳоналар ўйлаб топишмади». Дарҳақиқат, 50 дан ортиқ ўқитувчилар орасида партия қатлами йўқ ҳисоби. Илгари намунали ҳисобланган ўқув даргоҳида бугунги кунда таълим-тарбия бўшашиб кетганига балки шу сабабдир.

1953 йилдан КПСС аъзоси Ё. Раҳимжонов (Тошкент) КПССнинг моддий ва маънавий юксалишига доир мулоҳазаларини ўртоқлашган. Унингча, партия жамиятнинг чинакам етакчи, раҳбар кучига айланмоқчи бўлса, ўзининг ижтимоий-иқтисодий ва маънавий-мафкуравий тараққиёт истиқболини илмий-назарий жиҳатдан пухта ишлаб чиқмоғи, ўзибўларчиликка, таваккалчиликка йўл қўймаслиги зарур. Шунингдек, раҳбар кадрларни танлашга алоҳида эътибор бериш, ошна-оғайничилик, қариндошчилик, таниш-билишчиликка қарши курашиш зарур.

«Жамиятимизда қайта қуриш ишларини ақл-заковат билан амалга ошириш, ҳар қандай кишининг тўғри фикридан фойдаланиш — бурчимиз. Дастур лойиҳаси долзарб муаммоларни ўртага қўйган, уларни ҳал этиш бирлашиб ҳаракат қилишимизга боғлиқ» — Қарши районидаги Кожор қишлоғидан Зафар Нуриддиновнинг нуқтаи назари шундай. Тошкент халқ хўжалиги институти доценти Э. Ғуломов, Нишон районидан Ж. Яхшибоев мактубларида, Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари Т. Дадажонов, И. Абдуллаев ва бошқалар имзолаган мурожаат хатида покланиш, янгиланиш, ижтимоий адолатни қарор топтириш билан боғлиқ муаммолар қаламга олинган.

КПСС Марказий Комитетининг Ҳаракат дастури лойиҳасида таъкидланганидек, инсонга «...муносиб турмуш ва меҳнат шароитини, ижтимоий адолатни, сиёсий эркинликни, шахснинг ҳар томонлама камол топиши ва маънавий жиҳатдан юксалиш имкониятини таъминлашни партия ўзининг асосий мақсади деб билади». Лекин мақсадни рўёбга чиқариш учун амалий қадамлар қўйилмаса ҳеч нарсага эришилмайди. Худди шу нарса яқин ўтмишда не-не қийинчиликларни келтириб чиқармади.

Жойлардан келаётган мактубларнинг баъзилари ҳаётимизда ҳозирда содир бўлаётган камчиликлар ҳақида. Свердлов районидаги «Ўзбекистон» колхозида яшовчи Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, меҳнат ветерани Ҳайитой Йўлдошев кексайган чоғида моддий жиҳатдан қийналиб қолди. Жангу жадал билан Берлингача борган инсоннинг қаддини ғам-ташвиш букиб қўйди. Афсуски, район ва колхоз раҳбарлари отахон мушкулини осон қилишни ўйлашмаётир. Савол туғилади: янгиланаётган партиянинг қуйи бўғини қачон ўз ишини қайта қуриб оларкин? Дастур — яхши, лекин бугунги хатти-ҳаракатимиз унинг ғояларига йўл очмаса, салбий ҳолатлар яна такрорланмайдими?

«Қайтарилмаслиги керак» — кўпчилик мактублар шу руҳда. Шофирконлик К. Каримов, Пахтачидан Б. Шамсиев, Жиззахдан А. Имомов, Ульянов районидан М. Бобожонов қуйи партия ташкилотлари ўз фаолиятларини жонлантираётганликлари, коммунистларнинг меҳнат жамоаларидаги етакчилик ролини ошириш учун кўп иш қилинаётгани ҳақида ёзиб юборишган. Х. Назаров (Қашқадарё), Т. Дўсонов (Тошкент области) мактубларида тарғиботчилар ва ташвиқотчилар, партиянинг муҳим ҳужжатлари лойиҳаларини кенг тушунтириш учун жонбозлик кўрсатаётган сўз усталари ва уларнинг ишлари ҳақида ёзилган.

Коммунистларнинг катта анжуманига тайёргарликнинг муҳим босқичи — бошланғич ташкилотларда ҳисобот ва сайловлар якунланди, партия конференциялари бошланди. Уларда КПСС Марказий Комитетининг Ҳаракат дастури ва КПСС Устави лойиҳалари қайта-қайта синчиклаб муҳокама қилинмоқда. Қизғин баҳслар бўлаяпти, аниқ таклифлар айтилмоқда. Биз фаол муаллифлардан, муштарийлардан шу хусусда мазмунли хат-хабарлар кутамиз.

БИР ЙЎЛА БЕШ ЮЗ СЎМ НАФАҚА

Ўзбекистон районидаги пахта заводининг пенсияга чиқаётган барча ишчиларига эндиликда бир йўла беш юз сўм миқдорида нафақа берилади. Ишчилар меҳнат таътилига чиқаётганларида эса ойлик маошларининг 80 фоизи миқдорида улар даволаниши учун пул берилади.

Меҳнат унумдорлигининг ўсиши ҳамда маҳсулот сифатининг яхшиланиши билан ижтимоий муаммоларни ҳал этишда бурилиш қилишга муваффақ бўлинди. Ўтган йили корхона пландан ташқари бир миллион сўмдан ортиқ фойда олди. Бу маблағларнинг катта қисми ишчиларнинг эҳтиёжини қондиришга сарфланади.

Энг аввало кам таъминланган пенсионерлар ва болага қараш учун таътилга чиққан ходимларга эътибор беришди. Завод уларнинг ҳаммасига ҳар ойда қўшимча нафақа тўлайди. Ишлаб чиқаришда меҳнат қилаётганларни ҳам унутишмади. Эндиликда 90 кишидан иборат ишчиларнинг ҳаммаси бепул овқатланмоқда. Шу мақсадлар учун пландан ташқари олинган фойдадан 8 минг сўм сарфланди.

Меҳнатдан келса бойлик, турмуш бўлар чиройлик. Бу пурмаъно мақол пахта заводида яна бир бор тасдиқланди. Унинг меҳнаткашлари Фарғона областида биринчи бўлиб экиш мавсумига чигит уруғлигини тайёрлаб қўйдилар. Истеъмолчиларга тола жўнатиш буюртмалари ҳам аниқ бажарилмоқда.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

(Боши 1-бетда).

лиси эртаги сабзавот билан таъминланиши ёмонлашган. Тайёрлов ташкилотлари деҳқончилик маҳсулоти ва хом ашё харид қилиш учун шартномалар тузилишини таъминламадилар. Қишлоқ хўжалик экинларининг барча турларини экиш муддатлари кечиктириб юборилмоқда.

Муҳокама чоғида Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик давлат кооператив комитети, Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги министрлиги, Ўзбекистон ССР Давлат нефть маҳсулотлари комитети, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими, «Узсортсемовощ» бирлашмасининг эътибори баҳорги дала ишларини қисқа муддатларда тугаллаш, колхозчилар, совхоз ишчилари ва бошқа гражданларнинг шахсий томорқа хўжаликларини ем-хашак билан таъминлаш, шунингдек уларга зотли бузоқлар ва парранда, қишлоқ хўжалик техникаси ва ўғит сотиш юзасидан амалий чоралар кўришни жадаллаштириш зарурлигига қаратилди.

Сўзга чиққан кишилар йил бошидан бери республиканинг қурилиш комплексида олға томон туб ўзгаришлар рўй бермаганлигини айтдилар.

Қурилиш министрликлари ва идоралари 104 миллион сўмдан ортиқ капитал маблағларни ва 57,3 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишларини ўзлаштирмадилар.

Шу муносабат билан Министрлар Совети буюртмачи министрликлар ва идоралар, пудратчи қурилиш министрликлари ва идоралари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг капитал қурилиш планини бажариш борасидаги ишини қониқарсиз деб топди ва улар зиммасига 1-ярим йилликда йўл қўйилган қолоқликнинг ўрнини тўлдириш вазифасини юклади. Республика банкларига буюртмачилар билан пудратчилар ўртасидаги қарзни таҳлил этиш ва уни қоплашга оид чоралар кўриш вазифаси топширилди. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, Бухоро, Самарқанд, Сурхондарё, Сирдарё, Фарғона ва Хоразм область ижроия комитетларига якка тартибда уй-жойлар қуришни ташкил этишга эътибор сусайганлиги кўрсатиб ўтилди.

Ўзбекистон ССР Давлат таъминот комитети, қишлоқ хўжалик давлат кооператив комитети, давлат нефть маҳсулотлари комитетига ва бошқа таъминот-савдо ташкилотларига моддий-техника таъминотини яхшилашга доир узил-кесил чоралар кўриш вазифаси топширилди.

Хўжалик механизми самарали ишлашини таъминламаган республика молия органлари кескин танқид қилинди. Нутқларда Ўзбекистон ССР Молия министрлиги, банклар, министрликлар, идоралар ва корхоналар молиявий соғломлаштириш программасини рўёбга чиқариш борасида узил-кесил тадбирлар кўрмаганликлари таъкидланди. Республикада самарали хўжалик оборотида 4 миллиард сўмга яқин миқдордаги ўзимизнинг ва қарзга олинган маблағларимиз мунтазам равишда фойдаланилмаяпти. Ўзбекистон давлат банки пул муомаласи, кредитлардан фойдаланиш, қарзларни узиш, кооперативларга нақд пул бериш устидан қаттиқ назорат ўрнатиши талаб этилади.

Қабул қилинган қарорда министрликлар, идоралар, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг раҳбарларига хўжасизлик ва суиистеъмолчиликка қарши муросасиз курашни кучайтириш, маблағларни оқилона сарфлашда керакли тартиб ўрнатиш, фойда (даромад) планлари ва бюджет мажбуриятлари бажарилишни таъминлаш топширилди.

Ўзбекистон ССР Молия министрлигига, республика банкларига корхоналар ва ташкилотлар ўз маблағлари ва қарзга олинган оборот маблағларидан тўғри фойдаланишлари учун назоратни кучайтириш, берилган кредитлардан қониқарсиз фойдаланиш фактлари пайини қатъиян қирқиш, уларга нисбатан иқтисодий таъсир чораларини қўллаш таклиф этилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Тошкент ва Фарғона область маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари иқтисодий ислоҳотни рўёбга чиқаришга доир тадбирларни суст амалга ошираётганликларини, ҳудудларнинг комплекс ривожланишини таъминламаганликларини уқтирди. Область ижроия комитетларининг ўткир ижтимоий масалаларни ҳал қилишга доир аниқ-равшан режалари йўқ, улар иқтисодий ва ижтимоий ривожланиш режаларини бажаришда етарли қатъият кўрсатмаяптилар. Областларнинг турли бўлинмаларида ижтимоий адолат принциплари амалда рўёбга чиқарилмаяпти.

Қарорда Тошкент ва Фарғона областларининг ижроия комитетлари областларни иқтисодий ва ижтимоий ривожлантириш борасида етарли даражада ташкилий иш олиб бормаётганликлари, район ва шаҳар ижроия комитетлари ўз ҳудудларини комплекс ривожлантиришда уларга берилган катта ҳуқуқ ва имкониятларни амалга ошириш борасидаги фаолиятларининг услуб ва методларини суст қайта қураётганликлари қайд этилди. Фарғона область ижроия комитети раиси Ғ. Фозиловнинг ҳисоботи қониқарсиз деб топилди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети унинг зиммасига ишда йўл қўйилган камчиликларни тугатиш юзасидан шошилинч чоралар кўришни юклади.

Тошкент ва Фарғона областлари ижроия комитетларига улар фаолиятининг Ўзбекистон ССР Министрлар Совети мажлисидаги қилинган муҳокамасини ҳисобга олиб, ҳокимият территориал органлари фаолиятини тубдан такомиллаштиришга доир аниқ-равшан тадбирлар ишлаб чиқиш топширилди.

Министрлар Советининг мажлисида Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов нутқ сўзлади. У биринчи квартал иш якунларини чиқарар экан, ҳукумат республика олға қараб силжишида халақит бераётган камчиликлар ва муаммоларни таҳлил этишга катта эътибор бериши лозимлигини таъкидлади. Мавжуд резервларни сафарбар этиш, халқ хўжалиги барча тармоқларида интизомни, уюшқоқликни ва тартибни мустаҳкамлаш зарурлигини уқтирди.

И. А. Каримов Министрлар Советидан, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетларидан ҳукумат программаси сўзсиз бажарилишини ва айниқса унинг халқ фаровонлигини ошириш, кам таъминланган, бетоб ва кекса гражданларга ёрдам бериш, уй-жой қурилишини жадаллаштириш, аҳолини сув билан таъминлаш ва аҳоли пунктларини газлаштириш билан боғлиқ асосий масалаларни ҳал этишларини талаб қилди.

Республика президенти ҳукумат олдига бозор иқтисодиётига ўтиш юзасидан тайёргарлик ишларини бошлаб юбориш вазифасини қўйди. Бунинг учун аҳолининг, айниқса кўп болали оилалар, студентлар, пенсионерлар ва кам ҳақ оладиган ходимлар сингари ижтимоий жиҳатдан ночор қатламларини ижтимоий ҳимоя қилиш системасини аниқ ишлаб чиқиш керак.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ушбу кўрсатмалар муносабати билан республика Давлат план комитетига, марказий иқтисодий органлари, министрликлари ва идораларига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетига ҳукумат программасини, сайловчиларнинг наказларини, халқ депутатларининг Ўзбекистон ССР Олий Советининг биринчи сессиясида айтган таклифлари ва мулоҳазаларини бажаришга доир аниқ-равшан тадбирлар ишлаб чиқишни, иқтисодий ва ижтимоий ривожланишнинг 1991 йил ва ундан кейинги йиллардаги планларини ишлаб чиқишда уларни ҳисобга олишни топширди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясига туб иқтисодий ислоҳот шароитларида куч-ғайратларни республикани илмий-техникавий ривожлантиришнинг янги йўлларини аниқлаш, илмий муассасалар, фан бўлимларининг аҳоли турмуш даражасини оширишнинг энг муҳим муаммоларини қараб чиқиш ва амалда ҳал этиш юзасидан халқ хўжалиги тармоқлари ва регионлар билан ҳамжиҳатлигини яхшилаш таклиф этилди.

Республика министрлар Совети ҳайъатининг шу куни бўлган мажлисида Тошкент шаҳар халқ депутатлари Куйбишев район Совети ижроия комитетининг «Ўзбекистон ССРнинг давлат тили тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР қонуни қандай амалга оширилаётганлиги хусусидаги ахбороти тингланди. Қонунни амалда қўлланишга доир қўшимча тадбирлар кўрилиши зарурлиги таъкидланди.

Республика Министрликлари ва идораларига, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг область, район, шаҳар ижроия комитетларига «Ўзбекистон ССРнинг давлат тили тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР қонунини амалга ошириш юзасидан давлат программаси қандай бажарилаётганлигини муҳокама қилиш, республика аҳолиси ўзбек тилини ўрганиши ва билишига доир тарғибот ишларининг шакл ва усулларини аниқлаб олиш топширилди. Давлат тилини қўлланишга доир тадбирлар амалга оширилаётганида бошқа миллат гражданлари ҳуқуқларини камситишга йўл қўйиб бўлмаслиги, муомалада, тарбияда ва таълим олишда тилни эркин танлаш учун шароит яратиш зарурлиги таъкидланди.

ЗАМОНДОШЛАРИМИЗ

ДАРҒА УЗОҚНИ КЎЗЛАР

Хўжаликда иш орқага кетди: асосий тармоқ — шоличилик ривож топмади, чорвачилик издан чиқди. Бир жойда депсиниш бошқа соҳаларда ҳам содир бўлди. Бу ҳол барчани жиддий ташвишга солди. Қандай қилиб совхозда ўзгариш ясаш мумкин? Қолоқликнинг туб сабаблари нимада? Ҳамма шу ҳақда ўйлар, калаванинг учини топиш учун бош қотирарди.

Тез орада район раҳбарларининг ҳам, хўжалик фаолларининг ҳам фикри бир ердан чиқиб қолди: «Совхозни бош инженер Турсунхўжа бошқаргани маъқул». Шу тариқа ёш, уддабурон инженер директорлик лавозимини эгаллади.

У иш бошлаган биринчи куниёқ кутилмаган қатор муаммоларга дуч келди.

Кабинет эшигини қия очиб, ижозат сўраб кирган йигитча салом-аликдан сўнг қўлидаги аризасини узатди.

— Мана шунга қўл қўйиб берсангиз...

Ёзувга кўз югуртирган директор таажжубланиб сўради.

— Нега ишдан бўшамоқчисиз?

Унинг рўпарасида бошини бироз қуйи эгиб, қўлидаги кепкасини ғижимлаб турган йигит дилидагини тилига чиқарди.

— Ҳа, бўшамоқчиман. Уззукун шолипояда тиззагача лой-сув кечиб меҳнат қилсам-да, бирим икки бўлмади. Шаҳардан иш топганим маъқул...

Бироздан кейин эшик яна очилиб, ийманибгина ёш жувон кирди. Унинг қўлида ҳам ариза.

— Уйдагилар фермадан бўшаб қўя қол, тонг саҳардан бориб қош қорайганда уйга келасан. На ўзингда, на оилада ҳузур-ҳаловат бор. Олаётган маошингга мушук ҳам офтобга чиқмайди, дейишяпти, — муддаосини айтди-қўйди сигирсоғар...

Турсунхўжа инженерлигида хўжалик юкининг атиги бир томонини кўтариб юрганлигини энди сезди. Янги лавозим масъулиятининг залворли эканлигини шу дақиқада чуқур ҳис қилди. «Кўпчилик сенга ишонч билдирдими, энди белни маҳкам боғлаб ишла, иложини топ, хўжаликни оёққа турғаз», хаёлидан ўтказди.

Директор совхознинг судралиб қолиш сабабларини атрофлича ўргана бошлади. Чиқарган қатъий хулосаси шу бўлди: одамларни моддий рағбатлантиришни йўлга қўймай туриб ўзгариш ясаш мумкин эмас. Деҳқон учун моддий манфаатдорлик ерга эгалик билан чамбарчас боғлиқ. Демак, ерга эгаликни қарор топтириш керак.

Директорнинг маслаҳати билан Озод Акбаров бригадаси тажриба тариқасида ижара асосида ишлай бошлади. Хўжалик билан бригада ўртасида шартнома тузилди. Унда бригада қанча ҳосил олса, қандай манфаат кўриши аниқ белгилаб қўйилди.

Янги усулда фаолият кўрсата бошлаган коллектив эрта баҳордан барча агротехник тадбирларни қулай муддатларда, ортиқча сарф-харажатсиз амалга оширди. Шоли ўрим-йиғими ҳам қисқа муддатларда ўтказилди.

Янгилик ўз самарасини кўрсатди. Бригада ўша йили ҳар гектар ердан 67,4 центнердан «қирмизи дон» йиғиштирди. Совхозда бир центнер шоли етиштириш учун 31 сўм 70 тийин сарфланган бўлса, бригадада харажат атиги ўн икки сўм 60 тийинни ташкил этди.

1986 йилдан бошлаб совхоздаги бригадаларнинг ҳаммаси пудрат асосида ишлашга ўтди. Шу тариқа хўжалик юксалишга юз тута бошлади. Бир йилдаёқ ҳосилдорлик ўн центнер ўсди. Ўтган йили эса гектарлар самарадорлиги 66,8 центнерга етказилди. Тажрибали шоликорлардан Абдулла Абдураҳмонов, Ўринбой Ортиқбоев етакчилик қилаётган бригадаларда ҳосилдорлик 72—76 центнерни ташкил этди. Озод Акбаров эса меҳнатда эришган юксак кўрсаткичлари учун СССР Давлат мукофоти лауреати унвонига сазовор бўлди. Совхоз Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг иштирокчиси.

Хўжаликда эришилган ютуқларни биргина ижара пудратига боғлаш унчалик тўғри эмас, албатта. Муваффақиятни таъминлаётган бошқа омиллар ҳам талайгина. Совхознинг ҳар бир ишчисида меҳнатга онгли муносабатда бўлиш, ер ва техникани эъзозлашга кўникма ҳосил қилишга эришилди. Энг муҳими, ҳалол ва сидқидил меҳнат қилган кишини ҳам моддий, ҳам маънавий рағбатлантириш тўғри йўлга қўйилди.

Илгарилари ҳосил ўрим-йиғими икки ойга, ҳатто ундан ҳам кўпроқ муддатга чўзилар, ёмғирли-қорли кунларгача етиб борарди. Мактаб ўқувчилари ва четдан ҳашарчилар жалб этиларди. Энди-чи, бутунлай бошқача манзара. Ўтган йили ўрим-йиғим 22 кунда ниҳоясига етказилди. Илиқ-иссиқ кунларда йиғиб олинган шоли сифати юқори бўлди.

Эрта баҳор кунларидан бири эди. Озод Акбаров директорга маслаҳат солди:

— Эътироз бўлмаса бу йил доривор ишлатмасдан ҳосил етиштирсак. Ахир, заҳардори бегона ўтнинг уруғини қуритишга қуритади-ю, озми-кўпми атроф муҳитига ҳам зарари бор-да. Ҳар қалай химикат-химикатлигини қилади, сув ифлосланади.

Директор мушоҳада қилиб кўрса, бригадир ҳақ, гапи жўяли. Ташаббуси қўллаб-қувватлашга арзийди.

— Таклифинг менга маъқул, — деди директор, масаланинг муҳимлигини англаб. — Лекин парваришга зўр беришларинг керак бўлади.

Шундай иш тутилди. Гербициддан деярли фойдаланилмади. Аввал ерга яхши ишлов берилганлиги, экиш ўз вақтида агротехника қонун-қоидалари асосида ўтказилганлиги, парваришлаш рисоладагидек амалга оширилганлиги туфайли бегона ўт кам бўлди.

Доriворга сарфланадиган маблағдан етти минг сўм тежаб қолинди. Маблағ ўз йўлига. Муҳими, атроф муҳитининг мусаффолиги таъминланди. Бу хайрли тадбирдан қишлоқ аҳли хурсанд.

Бундан 4—5 йил олдин чорвачиликдан 200—250 минг сўм зарар кўриларди. Хўжалик фаоллари, мутахассислар билан бамаслаҳат иш юритган директор чорвачиликда ҳам ўзгариш ясаш йўлларини топди. Сут-товар фермасида областда биринчилар қаторида икки сменали иш жорий этилди. Тўғри, дастлаб қийинчиликларга дуч келинди. Лекин орадан бир-икки ой ўтгач, иш юришиб кетди. Сигирсоғарлар, молбоқарлар бир кун ишлаб, бир кун дам оладиган бўлишди. Бу ўз навбатида аёлларга уй-рўзғор ишлари, бола тарбияси билан шуғулланишлари, дам олишлари учун қулай имконият яратди.

Бугина эмас, хўжаликда чорвачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлашга, моллар зотини яхшилашга эътибор кучайтирилди. Шу мақсадда озуқа экинлари учун унумдор ерлар ажратилди. Ҳосилдорликни оширишнинг бошқа чора-тадбирлари амалга оширилди. Моллар подаси яхшиланиб, маҳсулдор бўлмаган сигирлар зотдорлари билан алмаштирилди.

Энг муҳими, чорвадорларга қулайликлар яратилди. Эндиликда сут-товар фермасида барча шарт-шароит муҳайё. Иссиқ овқат ташкил этилган. Дам олиш хоналари, душхоналар ишлаб турибди. Сигирсоғарларнинг ўртача ойлиги 360—370 сўмдан ошса-ошаяптики, кам бўлаётгани йўқ. Авваллари сигирсоғарлар етишмаган бўлса, эндиликда кўп ёшлар фермага келиб ишлаш истагини билдиришаяпти. Ўтган йили 300 бош сигирнинг ҳар бири ҳисобига 3.200 килограммдан сут соғиб олинди. Қорамоллар тирик вазни 500—550 килограммга етказилиб гўштга топширилмоқда. Эндиликда чорвачилик ҳам рентабелли соҳа.

Совхоз юксалиш йўлидан дадил одимлаяпти. Ўтган йили ялпи даромад 7 миллион 580 минг сўмни, соф фойда эса икки миллион ўттиз минг сўмни ташкил этди, рентабеллик 64,8 фоизга етди.

Совхоз ишчиларининг турмушини яхшилаш борасида ҳам талайгина тадбирлар амалга оширилди. Ўтган йилда бир миллион 200 минг сўмлик қурилиш ишлари бажарилди. Ҳар бири икки оилага мўлжалланган ўнта уй қурилиб, фойдаланишга топширилди. Марказий участкани газлаштириш ниҳоясига етказилмоқда. Хўжалик ҳудудидаги йўл ва кўчаларга асфальт ётқизилди. 400 ўринли қишки клуб биноси битиш арафасида. Қўшимча мактаб биноси, болалар боғчаси қад ростлаяпти. Бу йил салкам икки миллион сўмлик қурилиш ишлари бажарилиши кўзда тутилаётир.

Турсунхўжа Ёдгорович Искандаров раҳбарлик қилаётган Ғалаба районидаги Калинин номли совхозда айни кунларда дала ишлари авжига чиққан. Яхши тайёрланган майдонларга шоли уруғи сепилаяпти. Оз эмас, кўп эмас — 2.160 гектар ерга уруғ қадалиши керак. Валерий Тхай, Абдулла Абдураҳмонов, Озод Акбаров сингари тажрибали шоликорлар етакчилик қилаётган бригадаларда бу муҳим иш ниҳоясига етказилди. Жорий йилда ҳосилдорликни 70 центнерга етказишга аҳд қилган шоликорлар уруғ экиш муваффақиятига эришиш йўлидаги биринчи имтиҳон эканлигини яхши билишади. Шу боис дала ишлари юқори сифат билан ўтказилаяпти.

Хўжаликда бошқа дала юмушлари ҳам шу кун талаблари даражасида. 80 гектар майдонга силос учун маккажўхори, 15 гектар майдонга лавлаги экилди. 10 гектар ерда мевали боғ яратилди.

Совхоз чорвачилигида ҳам меҳнат кўтаринкилиги ҳукмрон. Биринчи квартал планлари барча турлар бўйича зиёди билан адо этилди. Ҳозир ҳар сигирдан кунига 10—12 килограммдан серқаймоқ сут соғиб олинаяпти.

Эришилаётган ютуқлар биринчи навбатда совхоз ишчиларининг аҳиллиги, меҳнатсеварлиги самараси бўлса, иккинчидан уларнинг раҳбарга ёлчиганликларидан далолат.

О. ТИЛОВБЕРДИЕВ.

Буюк Ғалабанинг 45 йиллигига

ЁВГА БЕРМАДИК ОМОН

Худоёр Латипов Улуғ Ватан уруши иштирокчиси, партия ва меҳнат ветерани, жумҳуриятда хизмат кўрсатган пахтакор. У қатор йиллар партия ва совет органларида масъул вазифаларда ишлади, 20 йилдан зиёд Мирзачўлдаги қатор хўжаликларга раҳбарлик қилди. Пахтачиликда олиб борган илмий изланишлари учун қишлоқ хўжалиги фанлари номзоди бўлди.

Катта меҳнат ва ҳаёт тажрибасини орттирган Х. Латипов яқинда «Эсимда қолган кунлар» деб номланган хотиралар китобини ёзиб тугатди. Қуйида унинг дастлабки машқидан парча ўқийсиз.

Уруш бошланиши билан мен ҳам ҳарбий хизматга чақирилдим. Ленинобод, Олмаота шаҳарларида тайёргарлик машқларидан ўтдик. Кутилмаганда жанговар сафарбарлик эълон қилинди. Декабрь ойи, ерда тизза бўйи қор, изғирин кўз очирмайди. Ҳовли ўртасидаги супага билим юртининг бошлиғи кўтарилди.

— Ўртоқлар, фашистлар Ватанимизга хиёнаткорона бостириб кирди, — деди у титроқ товушда. — Биз ҳам фронтга отланамиз. Ёвга ўлим, ғалаба биз билан!

Пиёда марш билан манзилга етиб бордик. Эшелон Сталинградга қараб йўл олди. Қанча вақт ўтганини билмайман, аллақандай станцияда тўхтадик. Тонг отмоқда эди. Кимдир «Урсатьевск станцияси» деб овоз берди. Юрагим ҳапқириб кетди. Йигитларни туртиб-суртиб эшелон бошлиғи олдига бордим.

— Шу ер менинг туғилган жойим. 500 метр нарида колхоз карвонсаройи бор. Рухсат этинг, ота-онам, жигарларим ҳолидан хабар олай.

Илтимосим ерда қолмади. Қаро терга ботиб она қишлоғимга кириб бордим. Чойхоначи Рўзибой ака ён атрофни тартибга келтираётган экан.

— Ёпирай, Худоёрмисан, — деди у мен билан қучоқлашиб кўришаркан. — Ҳув ана ота-онанг юқоридаги уйда истиқомат қилишаяпти. Сени кўриб дунёга бошқатдан келади бечоралар.

Ўша бахтли онларни сира унутмайман. Онаизорим мени еру кўкка ишонмас, борини дастурхонга қўйиб, чарчоғимни ёзишга ҳаракат қиларди. Бир соатдан сўнг яна йўлга тушдим. Ота-онам кўзида ёш билан мени маъюс кузатиб қолишди.

Эшелонимиз узоқ йўл юриб, суронли жанглар кетаётган разъезд яқинида тўхтади. Дубровка қишлоғи вайронага айланган. Ён атрофда сафдан чиққан техника, мурдалар. Ажойиб сарқарда Г. Жуков ҳам шу ерда экан. Фельдмаршал Паульс бошчилигидаги немис армияси қуршовда қолганига қарамай қаттиқ қаршилик кўрсатарди. Уч кеча-ю уч кундуз жанг қилдик. Душман тор-мор этилиб, кўплаб аскар ва офицерлари, ҳарбий техникаси ўлжа олинди.

Яна жанговар топшириқ берилди. Асосан Самарқанддан чақирилган аскарларни олиб Москвага жўнадик. У ерда янги шаклланган полкка қабул қилиндик. Яна йўл азобини чекишга тўғри келди. Қанча кун ўтганини билмайман, поезд Қозоғистоннинг Келес станциясида тўхтади. Ихтиёримизга янги тўплар, автоматлар беришди. Чўлнинг ичкарисига қараб юрдик. Ҳаво очиқ, қуёш чарақлаб турибди. Кутилмаганда кўтарилган қора қуюн қўшимча қийинчиликлар туғдиради. Келес дарёси бўйи яқинида ўрнашиб олдик. Эрtasига ҳар бир тўп командирига тўрттадан қозоқи ит беришди. Машинада 8 километр йўл босиб, очиқ далада тўхтадик. У ерда окоп қазиб, итларни маҳкамлаб қозиқладик. Вазифани бажариб, қуролдош дўстлар ёнига қайтдик. Командирнинг буйруғи билан снарядлардан ўт очилди. Яна аввалги жойимизга бордик. Мутахассис ўлик итларни текширувдан ўтказаётган экан. Кейин билсак, Гитлер Сталинградда мағлубиятга учрагандан кейин хавфли газ ишлатармиш, деган миш-мишлар юриб қолди. Биз ҳам қарши қуролни синовдан ўтказган эканмиз...

Қозоғистон чўлларидан қайтганимиздан сўнг Калинин шаҳри яқинида олиб борилган беомон жангларда иштирок этдим. Тўпимизни тўртта от зўрға тортар, аскарлар ҳам ниҳоятда ҳолдан тойишганди. Разведка немислар Ильман кўли қирғоғидаги ертўлаларга беркиниб олганликларини маълум қилди. Баъзилар муз ёрилиб ботқоққа кириб кетганини ҳам билмай қолардилар. Оёқларимизга шох-шаббаларни бойлаб, юрак ҳовучлаганча олға интилардик. Ҳайронман, ўша азобларга инсон боласи қандай чидади экан? Қўққисдан ҳужумга ўтдик. Қўл жанги қизиб кетди. Немисларнинг тиш-тирноғигача қуролланган катта кучи даф қилинди. Ўша жангда жуда кўп дўстларимдан жудо бўлдим. Кутилмаганда муз ёрилиб, ўлим хавфи туғилди. Икки жангчи амал-тақал қилиб ҳаётимни сақлаб қолди. Умуман, оғир дамлар бўлишига қарамай кўп миллатли кишилар ўртасидаги ҳамжиҳатлик, меҳр-оқибат кучли эди.

Қаттиқ толиққан эканман, қарағай дарахтига суянганча уйқуга кетибман. Бир маҳал кўзимни очсам, рўпарамда эски қадрдоним Пиримқул Йўлдошев мўлтираб турибди. Паҳлавон йигит эди. Очликдан силласи қуриган. Амал-тақал қилиб қорин тўйғаздик. Пиримқул ака нон увоғини кафтига олиб унга бир сония тикилиб тургач, ҳўнграб йиғлаб юборди. Лаънати уруш, дея пичирларди унинг лаблари.

Ловат дарёсининг ўнг қирғоғидаги жанглар ҳам кечагидек ёдимда. Ҳужум олдидан мени командир йўқлаётганини айтишди. Қалин ёғочлар билан ўралган махсус уйга кириб борганимда коммунистлар мени кутиб ўтиришарди. Ўша ерда КПСС аъзолигига номзодликка қабул қилиндим. Қувончимнинг чеки йўқ эди. Эрта тонгда катюшалар еру кўкни ларзага солди. Солга илашганча дарёни кечиб ўтдик. Шу пайт бошимиз узра немис самолётлари пайдо бўлди. Тепалик томон 20—25 метрча юрган эканмиз, кутилмаганда яқин ўртада снаряд портлади. Ўндан ортиқ жангчимиз ҳалок бўлди. Дўстларим учун ёвдан қасос олдим. Кўп ўтмай темир йўл станцияси эгалланди.

1943 йилнинг апрелида Новгород шаҳри остонасида контузия бўлдим. Аввалига Старий Рус шаҳридаги дала госпиталида, кейин эса Москва касалхоналарининг бирида даволандим. Орадан олти ой ўтгач, она қишлоғимга қайтдим.

КИРОВ РАЙОНИДА

ЭЛ СОҒЛИҒИНИ ЎЙЛАБ

Рапқон қишлоғида «Москва» ва «Искра» колхозларининг 40 мингдан ортиқ аҳолиси яшайди. Улар маблағи ҳисобига икки қаватли поликлиника биноси қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Механизациялашган хўжаликлараро 97-кўчма колонна қурувчилари бунёд этган, замонавий тиббиёт асбоб-ускуналари билан жиҳозланган шифо масканида қишлоқ меҳнаткашларига хизмат кўрсатила бошланди.

«Искра» колхози бу ердан ёрдамчи хўжалик ва истироҳат боғи бунёд этиш учун ер ажратди.

ЯНГИ ЦЕХ

«Искра» колхози правлениеси марказий қўрғонда хўжалик ҳисобида ишлайдиган янги дурадгорлик цехи очди. Меҳмонали Маҳмудов бошлиқ бу кичик корхона қишлоқда ишсиз юрган усталарни ижтимоий фойдали меҳнатга жалб этди.

Цех коллективи меҳнаткашларнинг янги қурилаётган уй-жойларга эшик, ром, сўри каби хўжалик ашёларига эҳтиёжини қондириб, олқиш олмоқда. Ҳ. Кролов, Н. Рўзиматов, М. Узоқов, С. Аҳроров каби қўли гул дурадгорлар айниқса яхши ишламоқдалар.

ҲАШАР ЙЎЛИ БИЛАН

Қашқар қишлоғида ҳашар йўли билан бунёд этилган чойхонанинг фойдаланишга топширилиши уруш ва меҳнат ветеранларини хурсанд қилди. Шарқ услубида қурилиб, маҳаллий меъморлар томонидан безатилган бу кошона маданий дам олиш масканига айланди.

А. УЗОҚОВ.

Фарғона область матлубот жамиятига қарашли Риштон агросаноат комбинати жамоати 1 Май байрамини меҳнатда катта ютуқлар билан кутиб олаяпти. Ҳозирги кунда корхона цехларида юзга яқин маҳсулот тайёрланаётир.

СУРАТДА: колбаса цехининг илғор ишчиси, комсомол аъзоси Одина Олимова байрам олди мусобақасининг ғолиби бўлди.

У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

МУАММОЛАР ҲАЛ ЭТИЛМОҚДА

Янги корхона — халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарадиган тикувчилик-атторлик моллари бирлашмасининг бўлими Намангандаги «Нуробод» микрорайонида ишга туширилди. Корхона болалар кийим-кечаклари ва чақалоқлар учун либослар туркумини тайёрлаб беради.

Ҳозир бирлашма бўлимида 75 киши, асосан хотин-қизлар, собиқ уй бекалари меҳнат қилишмоқда. Қурилиш тугаши билан бу ерда ярим мингга яқин одам ишлай бошлайди. Шундай қилиб, бир йўла икки муаммо ҳал қилинади: камёб моллар ишлаб чиқариш кўпаяди, область марказидаги иш билан банд бўлмаган аҳоли ижтимоий фойдали меҳнатга жалб этилади. Бўлим иш бошлаган дастлабки кунларданоқ унинг меҳнатчилари учун барча зарур шароит яратилди — ошхона, ёрдамчи хоналар, руҳий ҳордиқ чиқариш хонаси бор. Бу ерга кираверишда болалар боғчаси ишлаб турибди.

(ЎзТАГ).

СЪЕЗД ТОПШИРИҒИГА БИНОАН

СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ СЪЕЗДИНИНГ СССР ПРОКУРАТУРАСИНИНГ Т. Х. ГДЛЯН БОШЧИЛИГИДАГИ ТЕРГОВ ГУРУҲИ ФАОЛИЯТИ БИЛАН БОҒЛИҚ МАТЕРИАЛЛАРНИ ТЕКШИРИШ КОМИССИЯСИНИНГ ҲИСОБОТИ

Гдлян бошлиқ тергов гуруҳи иши 1982 йилда бошланган, кейинчалик эса бутун мамлакатда ўтказилаётган порахўрлик ва уюшган жиноятчиликни тугатишга қаратилган умумий иш доирасида олиб борилганига қарамай, у «Москва мафияси» ўз позициясини ҳамон сақлаб турганлигини, гўё «ҳамманинг эътироф этишича, бугунги кунда қутурган порахўрлик денгизида қаршилик кўрсатаётган сўнгги макон» эканлигини, Гдлян-Иванов гуруҳини ёмонотлиққа чиқаришга интилаётганини айтади. Агар «талон-торожлик йўли билан сметада кўзда тутилмаган бойликларни қўлга киритган «Москва мафияси» Гдлян—Иванов гуруҳи сиймосида ўзига қарама-қарши турган «ҳақиқий куч»ни эзиб ташлашга қодир бўлса, мамлакатда парокандалик бошланади, бир, узоғи билан икки йил ичида анархия ёки шахсий диктатура ўрнатилади, дейди. Гдлян ўзи раҳбарлигидаги тергов гуруҳини тўла тиклашни талаб этади, чунки фақат шу гуруҳгина «давлатга қарши кучлар билан курашда сўнгги истеҳком», Гдлян билан Иванов ишдан четлаштирилганларидан кейин мамлакатда «умумий қонунсизлик даври» бошланди, деб ҳисоблайди. Иш шунга қараб бормоқдаки, «заифлашган ва топталган давлат яқин йиллар ичида қонунсизлик чангалзорига айланади», дейди у. Ана шу ҳужжатлар ҳамда Гдляннинг чиқишларида муболаға, жазава, сафсатабозлик ва ҳатто бўҳтон унсурларини топиш қийин эмас. Бироқ мамлакатимиздаги миллион-миллионлаб одамлар нима сабабдан Гдлян билан Ивановнинг мана шундай хулосаларига чиппа-чин ишонганликларини, СССР прокуратураси КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги партия контроли комитети ҳужжатлари ва материалларига, Давлат хавфсизлиги комитетининг масъул ходимларига ишонгилари келмаганлигини тушуниб етиш муҳимроқдир. Буни шундай изоҳлаш мумкинки, Сталин даврида ҳам, Хрушчев даврида ҳам, Брежнев даврида ҳам мамлакатимиз ҳуқуқий давлат бўлмаган, унда қонун ва тартиб ҳукмронлик қилмаган. Жамиятимиз тарихининг кўпгина босқичларида қонунсизлик таомил тариқасида бўлган, халқимиз иқтисодий қийинчиликлар у ёқда турсин, қонунсизлик ва ҳақсизликдан ҳам жабр кўрган. Мамлакатимизда амалга оширилаётган қайта қуриш тартиб ва қонунчиликни жорий этиш соҳасида эндигина дастлабки қадамларини қўймоқда, бироқ унинг кўпгина чоралари (айниқса жойларда) ҳозирча ҳам самара бераяпти, мамлакатда эса барча кўриниш ва шакллардаги жиноятчилик, жумладан, турли хил уюшган жиноятчилик тобора ўсиб бормоқда, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари уларга қарши, бинобарин ҳокимиятнинг юқори қаватидаги порахўрликка қарши мутлақо қониқарсиз кураш олиб бормоқдалар. Халқимиз ошкоралик ва нисбатан матбуот эркинлиги туфайли ҳам узоқ ўтмиш, ҳам яқин-яқинлардаги ҳайратомуз адолатсизлик ва қонунсизликка доир мисолларни билиб олаяпти. Таажжуб эмаски, ана шундай шароитда «Гдлян мўъжизаси» фақат сиёсий можаро бўлмай, балки жиддий сиёсий муаммо характерини ҳам касб этди, бу масалани ечиш Гдлян ва Иванов томонидан Ўзбекистонда порахўрликни фош этишда фойдаланилган услуб ва усулларни қараб чиқишдангина иборат, деб тушунмаслик керак.

СССР халқ депутатлари съезди комиссияси ўз ишини ана шундай оғир ва мураккаб вазиятда олиб бориши зарур эди.

КОМИССИЯ ИШИ ҲАҚИДА

Юқорида айтиб ўтилганидек, комиссиямиз ўн олти нафар СССР халқ депутатидан иборат таркибда ташкил этилган эди. Кейинги икки-уч ой ичида Э. В. Бичкаускас (Литва) комиссиядан амалда чиқиб кетди. У юқори малакали ҳуқуқшунос сифатида ишимизга катта ҳисса қўшди. Т. Х. Гдлян тавсиясига кўра комиссияга киритилган И. В. Сорокин аввалига жуда фаол иш бошлади, бироқ, чамаси, гуруҳнинг мустақиллигига ишонч ҳосил қилди шекилли, кейинчалик комиссия ишини, ҳамраисларни обрўсизлантиришга бир неча бор уриниб кўрди. 1990 йил март ойининг охирида Сорокин комиссияни хабардор этмай ва муҳокамадан ўтказмай туриб «СССР Президенти М. С. Горбачевга, СССР Олий Совети ва оммавий ахборот воситаларига» деб номланган махсус баёнотнома тарқатди. Унда комиссия нохолисликда, самарасиз ишлаётганликда, «унинг позицияси СССР Прокуратураси позициясига батамом мос келаётганликда» айблади. И. Сорокин мазкур ҳисоботни тайёрламасидан аввалоқ «комиссия ўз моҳиятига кўра ҳамраислар нохолис бўлганликлари ҳамда амалий планда ҳеч нарсага қодир эмаслиги учун ҳам қўлидан иш келмай қолди», деб айтган эди. Зотан, Сорокиннинг фикри бўйича, комиссия «мамлакат учун жуда муҳим бўлган бу иш юзасидан ҳақиқий аҳволни кўрсатиб бера олмас» эмиш. Депутат Сорокиннинг бундай баёнотини комиссиядан чиқиш сифатида қараш мумкин, холос. У мазкур ҳисоботга бирон-бир материал тақдим этгани йўқ. Ишончимиз комилки Олий Совет мажлисида биз тақдим этган ҳисоботни муҳокама қилиш чоғида у ўз нуқтаи назарини муфассал ҳамда асосли равишда баён этиш имконига эга бўлади.

Комиссиямиз, биринчидан, ўз мажлисларида Гдлян—Иванов тергов гуруҳи ишига у ёки бу даражада дахлдор ташкилотлар вакилларининг сўзини ҳам, алоҳида шахсларнинг сўзини ҳам эшитди ва муҳокама қилди. Дастлабки мажлисларда биз Гдлян ва Ивановнинг, СССР бош прокурори А. Я. Сухаревнинг, Зеленоград, Тушино, Москва ва Ленинградда тузилган Гдлян ва Ивановни ҳимоя қилиш гуруҳлари вакилларининг ахборотларини тинглаб, муҳокама қилдик. Биз прокуратура тергов қисмининг собиқ бошлиғи Г. П. Каракозов ва унинг ҳозирги ўриндоши А. В. Сбоев, СССР прокуратурасининг назорат қилувчи прокурори Н. К. Попова, СССР Олий суди ҳарбий ҳайъати раисининг собиқ ўринбосари генерал-майор А. В. Маров, СССР бош прокурорининг биринчи муовини А. Д. Васильев, СССР Давлат хавфсизлиги комитети тергов бошқармаси бошлиғининг муовини, адлия полковниги А. С. Духанин, Тошкент шаҳар халқ суди раиси А. И. Липатов, Ўзбекистонда суд жараёнларидаги давлат қораловчиси А. М. Овчарова, РСФСР прокурори муовини ва Ўзбекистон ССРнинг собиқ прокурори А. В. Бутурлиннинг батафсил ахборотларини эшитдик. Кейинги ойларда СССР Олий Суди ҳайъатининг аъзоси М. Н. Рамазонов («Хинт иши» муҳокама этилаётганда), алоҳида муҳим ишлар бўйича терговчи, Т. Х. Гдлян четлаштирилганидан кейин «ўзбеклар иши» деб аталган иш бўйича терговчилар гуруҳига раҳбар этиб тайинланган В. С. Галкиннинг ахборотларини тингладик ҳамда муҳокама қилдик. Комиссия олдида КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги партия контроли комитетининг раиси Б. К. Пуго ахборот берди. Алоҳида мажлислар комиссия аъзоларидан В. Ярин, Н. Струков, В. Александрин ҳамда В. Одиловнинг Ўзбекистонда қилинган ишлар юзасидан маърузаларига бағишланди.

Биз СССРнинг собиқ бош прокурори А. М. Рекунков ва унинг собиқ муовинлари О. В. Сорока, А. Ф. Катусев ахборотларини тингладик. Гдлян—Иванов тергов гуруҳидан алоҳида вакиллар, шунингдек, СССР бош прокурорининг муовини В. И. Илюхин ахборотларини эшитдик. Комиссия тавсиясига кўра СССР Олий Совети Президиумининг фармони билан бизга кўмаклашиш мақсадида Э. Э. Мартинсон мустақил ва СССР прокуратурасига бўйсунмайдиган, кузатувчи прокурор этиб тайинланди. У СССР прокуратураси ихтиёридаги материаллар билан танишишда ҳеч қандай чеклашларга эга бўлмай, фақат съезд комиссияси олдида ҳисоб берадиган бўлди. Э. Э. Мартинсон комиссияга ёрдам тариқасида жуда катта иш олиб борди, иккита махсус мажлисимиз унинг маърузалари ҳамда тақдим этган материалларини муҳокама қилишга бағишланди.

1989 йил июнь-июль ойларида комиссия қоида тариқасида ёпиқ мажлислар ўтказди. Биз барча оммавий ахборот воситаларига мурожаат қилиб, комиссиянинг иш пайтида «Гдлян иши» муҳокамасини тўхтатиб туришни сўрадик. Бироқ бундай ўзига хос ахборот чеклаши узоққа чўзилмади, бунинг учун биз айбдор эмасмиз. Кўпдан-кўп «Гдлян ва Ивановни ҳимоя қилиш» комитетлари комиссияга, унинг айрим аъзоларига тазйиқ ўтказишда давом этдилар. Область ва ёшлар матбуотида Гдлян фаолияти билан боғлиқ турли-туман материаллар ва мурожаатлар босилаверди. Шунингдек, Гдлян ҳам, Иванов ҳам митинглар, йиғилишлар ўтказиш ва ташкил этишни бас қилмадилар. Шунинг учун биз ишимиз хусусиятини ўзгартирдик, 1989 йил сентябридан съезд комиссияси мажлислари очиқ парламент тинглашлари кўринишида ўтказила бошлади, уларда барча оммавий ахборот воситаларининг вакиллари, СССР халқ депутатлари, Зеленоград ва Тушино жамоатчилиги вакиллари қатнашишлари мумкин қилиб қўйилди. Ана шундай тинглашларнинг тўрттасида Т. Х. Гдлян ҳам қатнашди ва маърузачиларга саволлар бериш имконига эга бўлди. Иккита тинглашда Н. В. Иванов иштирок этди. Комиссия аъзолари матбуот учун алоҳида мусоҳабалар ва ахборотлар бердилар.

Қўшма мажлислар ўртасидаги оралиқда комиссия аъзолари СССР прокуратураси ва Олий суди, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги партия контроли комитети, шунингдек, КПСС Марказий Комитети материаллари билан танишдилар, алоҳида тергов ишларини ўргандилар. Биз ҳар томондан кўплаб хатлар, арзномалар, шикоятлар, телеграммалар, истаклар, норозиликлар олдик ҳамда иложи борича уларни ўрганиб чиқдик, жабрланганлар, баъзи терговчилар билан суҳбатлашдик. Ўзбекистондан келган одамларни, Гдлян ва Иванов гуруҳида ишлаган терговчиларни қабул қилдик. Кундалик ишнинг каттагина қисми Олий Совет аъзолари бўлмаган СССР халқ депутатлари Н. Струков, В. Александрин, В. Семёнов, А. Баранов томонидан бажарилди. Бироқ комиссиянинг бошқа аъзолари ҳам кўпгина ишлар қилдилар.

Дастлабки ойларда комиссиямиз керакли материаллар ва ҳужжатларни олишда баъзи қийинчиликларга дуч келди. 1989 йилнинг кузидан бошлаб эса ҳар қандай ҳужжатни олиш имконига эга бўлдик. Биз ҳеч қандай ҳужжат ва материаллар ололмаган бирдан-бир низоли томон Гдлян билан Ивановнинг ўзлари бўлишди. Бир қатор масалалар бўйича комиссияга кирмаган экспертларни ишга жалб этишга тўғри келди.

Биз ўз ишимизнинг аксарият қисми давомида Гдлян ва Ивановни ҳимоя қилиш комитетларининг турли хил тазйиқлари остида бўлдик, деб айтишга мажбурмиз. Ҳақоратомиз резолюциялар, дўқ-пўписа, махфий телефон қўнғироқлари, ишнинг моҳиятини тушуниб етмаган одамлар ва ташкилотлар имзоси билан олинган неча ўнлаб телеграммалар, табиийки, комиссиямизнинг хотиржам фаолият кўрсатишига тўсқинлик қилди. Комиссиямизнинг баъзи аъзолари Гдлян ва Иванов томонидан очиқдан-очиқ ҳақоратландилар, улар комиссия аъзолари шаънига ошкора туҳматлар қилишда ҳеч нарсадан тап тортмадилар. Зеленоград шаҳри меҳнат жамоалари вакилларининг илтимосига кўра комиссиямиз аъзолари ана шу шаҳар ишчи ва хизматчилари билан учрашишди. Фақат Э. Бичкаускас, В. Ярин, Н. Игнатович ва Р. Медведев қатнашган биринчи учрашувгина нисбатан тинч вазиятда ўтди. Иккинчи учрашув эса «Гдлянни ҳимоя қилиш» гуруҳи ўта экстремистик аъзоларининг иғвогарона хатти-ҳаракатлари туфайли барбод бўлди. Комиссия аъзоларидан В. Ярин, Н. Струков, В. Александрин омма ўртасида ҳақоратландилар, уларга гапириш учун имкон берилмади, милиция соқчилигида мажлислар ўтаётган зални ташлаб кетишга мажбур бўлдилар. Ана шу ҳолат бўйича биз комиссиямизнинг ишчи мажлисларидан бирини ўтказдик. Ҳозирги пайтда комиссия ўз ишини СССР халқ депутатлари биринчи съезди бизга берган топшириқ даражасида тугалланган деб ҳисоблайди.

СССР ПРОКУРАТУРАСИНИНГ Т. Х. ГДЛЯН ТЕРГОВ ГУРУҲИ ФАОЛИЯТИ УСТИДАН ПРОКУРОРЛИК НАЗОРАТИНИ АМАЛГА ОШИРИШ СОҲАСИДАГИ ИШИ ТЎҒРИСИДА

Совет матбуотида илгари Гдлян билан Ивановни танқид қилишдаги, шунингдек, СССР Олий Советининг 1989 йил майида тузилган комиссияси қарорлари ҳамда хулосаларидаги асосий хато шунда бўлдики, улар томонидан Ўзбекистон ва Москвадаги порахўрликка оид ишлар юзасидан тергов олиб боришда аниқланган қонунчиликни бузиш ҳоллари фақат Гдлян ва Ивановнинг фаолиятига, нотўғри хатти-ҳаракатларига боғлаб қўйилди. Шу тариқа ҳамманинг кўрган кўзи Гдлян билан Иванов бўлиб қолди, умуман СССР прокуратураси ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг фаолияти эътибордан четда эди. Бу ҳолат маълум даражада одамларни ҳайратга солди, уларнинг табиий адолат туйғусини таҳқирлади, неча ўнлаб янги «Гдлян ва Ивановни ҳимоя қилиш» гуруҳларининг ташкил этилишига сабаб бўлди. Бинобарин, Гдлян билан Иванов якка тартибда иш кўрувчи ҳунармандлар, хусусий изқуварлар эмаслар. Агар уларнинг ноқонуний хатти-ҳаракатларига оид баъзи тафсилотлар СССР Прокуратурасининг юқори мансабдор шахсларига маълум бўлмаган бўлса, Гдлян билан Иванов фаолиятининг асосий қисми, иш олиб бориш усулларидан СССР Прокуратураси тергов бошқармасининг бошлиғи Г. Каракозов, СССР бош прокурори А. Рекунков, унинг ўринбосарлари бехабар қолишлари мумкин эмас эди.

Гдлян ҳам, Иванов ҳам ўз қиёфаларига кўра «турғунлик даври»нинг типик терговчиларидир. Маълумки, Гдлян 1968 йилда Саратов ҳуқуқшунослик институтини битиргач, ишни терговчи вазифасидан бошлади. Аввалига Ульянов областида район прокуратурасининг терговчиси, кейин эса область прокуратурасининг катта терговчиси, 1981—1983 йиллар мобайнида Ульянов область прокуратурасининг алоҳида муҳим ишлар бўйича терговчиси бўлди. Халқ депутатлари комиссияси олган, баъзи хатлар ва аризаларда, архивимизда сақланаётган ҳужжатларда Гдлян Ульянов областида ишлаган давридаёқ тергов олиб боришнинг қонуний усулларини бузганлиги ҳақида маълумотлар бор. Биз бу хатларни текшириб кўрмадик, чунки уларда 70-йилларда прокуратура, ИИМ, ДХКнинг терговчилари учун мустасно эмас, балки таомил тусини олган қонунбузишлар ҳақида гап боради. Т. Х. Гдлян СССР прокуратурасининг марказий маҳкамасида ишлаш тажрибасига мутлақо эга бўлмагани ҳолда Ўзбекистондаги терговчиларнинг катта гуруҳига раҳбар этиб тайинланди ҳамда унга СССР Бош прокурори ҳузуридаги алоҳида муҳим ишлар бўйича катта терговчи сифатида фавқулодда ваколатлар бериб қўйилди. Бу — бевақт ва хато тайинланиш эди. Н. В. Иванов ҳам 70-йилларда аввалига Челябинск областида район терговчиси, кейин эса Мурманск областининг катта терговчиси вазифаларида ишлаб, ходим сифатида шаклланди. У ҳам СССР Прокуратурасининг марказий маҳкамасида фаолият юритиш учун ҳали ҳеч қандай тажрибага эга эмас эди. 1984 йилда Иванов СССР Бош прокурори ҳузуридаги алоҳида муҳим ишлар бўйича терговчи этиб тайинланди ва ўша заҳотиёқ Ўзбекистонга юборилди.

Алоҳида муҳим ишларни текшириш учун терговчи ходимлар гуруҳини ташкил этиш зарур. Аммо Ўзбекистонда иш олиб бориш учун Россиянинг турли минтақалари ва вилоятларидан йиғилган 200, ҳатто ундан ҳам зиёд кишидан иборат тергов гуруҳи тузиш хато эди. Бундай катта гуруҳни амалда бошқариб бўлмай қолди. Кўпчилик терговчиларнинг комиссия текшириб чиққан шахсий ишлари шуни кўрсатдики, область прокурорларининг аксарияти Ўзбекистонда кўп йил ишлаш учун яхши терговчиларни юбормаган. Ана шу терговчиларнинг шахсий ишларида жазо берилганлиги, ичкиликбозлик қилгани учун ишдан вақтинча четлаштирилгани, бошқа тартиббузарлик ҳақидаги эслатмаларни учратиш мумкин. Буларнинг ҳаммаси СССР Прокуратурасида кадрлар билан ишлаш аҳволи қониқарсиз бўлганлигини кўрсатади.

Гдлян билан Ивановни кўпдан-кўп кишиларни асоссиз қамаганликларида айблашади. Лекин қамоққа олиш учун прокурорнинг рухсатномаси (санкцияси) бўлиши керак-ку! Бундай рухсатномаларни Гдлян гуруҳидаги терговчилар СССР Прокуратурасидан ҳам, Ўзбекистоннинг турли даражадаги прокурорларидан ҳам осонгина ёздириб олаверганлар. Кўп ҳолларда катта-кичик прокурорлар рухсатнома беришдан аввал иш билан танишиб чиқмаганлар, ваҳоланки бу уларнинг бевосита вазифаларидир. Яна шу нарса маълум бўлдики, кўплаб судланувчилар 2—3, ҳатто 4—5 йиллаб авахтада ушлаб турилган, қонунда белгиланганига кўра эса дастлабки қамоқ муддати узоғи билан 9 ой бўлиши керак. Бироқ терговчининг ўзи дастлабки қамоқ муддатини чўзишга ҳақли эмас. Бунга Гдлян билан Ивановнинг тақдимига биноан СССР Прокуратураси рухсат берган, дастлабки қамоқда алоҳида узоқ муддат сақлаб туриш учун эса СССР Олий Совети Президиумидан ижозат олинган. Материаллар эса дастлабки қамоқ муддатини бундай узайтиришларга рухсат этишдан аввал юқори босқичларда ишларни синчиклаб ўрганилмаганлигини кўрсатади. Жавобгарлик турли даражадаги суд органлари зиммасига ҳам тушади, чунки улар тергов сифатсиз ўтказилганига қарамай, кўпчилик судланувчиларни узоқ муддатга қамоқ жазосига ҳукм қилаверганлар. Лекин комиссиямиз суд органларининг фаолиятини етарлича муфассал ўрганиб чиққани йўқ, чунки бу иш СССР халқ депутатлари биринчи съезди томонидан бизга берилган топшириқ доирасига кирмас эди.

Иванов билан Гдлянни генерал Яхёев ишига доир кўпгина материалларни СССР Олий судидан яшириб қолишда айблашаяпти. Уни «ўзбек халқининг жаллоди» деб таърифлашади, бу асоссиз эмас, албатта. Ёзувчи А. Борин яқинда «Министр курсисидаги тўра» («Пахан в кресле министра», «Литературная газета», 1990 йил 24 январь) деб номланган каттагина очеркида генерал Яхёевнинг жиноятлари ва маънавий қиёфаси ҳақида батафсил ҳикоя қилиб берди. Аммо шуни таъкидлаш керакки, Яхёевга нисбатан жиноий иш Брежнев давридаёқ Ўзбекистон прокуратураси томонидан қўзғатилган эди. Бинобарин, терговчилар группасига Ўзбекистон ССР прокурори, эндиликда эса РСФСР прокурорининг ўринбосари А. В. Бутурлин раҳбарлик қилганди. Иш материаллари олти жилд бўлди, жуда кўплаб даҳшатли жиноятлар содир этилганлиги аниқланди.

Бироқ Рашидов Брежневга мурожаат этганидан кейин Яхёев иши устидан терговни тўхтатишга қарор қилинди. 1980 йил 30 декабрда СССР прокурори Руденко Ўзбекистондан СССР прокуратураси бригадасини чақириб олиш ҳақида фармойиш берди ҳамда А. В. Бутурлинга терговни давом эттиришни ман қилди. Бригада Ҳ. Ҳ. Яхёевнинг қилмишлари ҳақида тўплаган материаллар прокуратура архивига топширилди. Ана шулар ҳақида Гдлян ва Ивановдан бошқа кишилар ҳам билишар эди. Тергов амалиётида йўл қўйилган шундай тартиббузишлар натижасида Яхёев ҳозир озодликда юрибди, унинг жиноятлари эса 1987 йилги амнистия ҳақидаги фармонга асосан рўйхатдан чиқарилган.

СССР Прокуратураси ва унинг жойлардаги органлари томонидан 70 ва 80-йилларда содир этилган бундай қўпол қонунбузишларга доир мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Умуман СССР прокуратурасида, алоҳида тарзда эса Гдлян билан Иванов гуруҳи фаолиятига нисбатан назорат олиб бориш ҳақида алоҳида айтиб ўтишга тўғри келади.

Шу нарса равшанки, илгари Ўзбекистонда ишламаган, ўзбек халқининг феъл-атвори, маънавияти ва турмуш тарзи ҳақида заррача тасаввурга эга бўлмаган, аммо алоҳида ваколатлар бериб қўйилган 200 кишидан иборат тергов гуруҳи фаолияти СССР прокуратурасининг доимий диққат-эътиборида, бевосита раҳбарлиги ва назоратида бўлиши керак эди. Чунки гап оддий жиноятларни эмас, балки жумҳуриятнинг юқори мансабдаги шахслари ҳамда КПСС Марказий Комитети маҳкамаси ходимларининг жиноий хатти-ҳаракатлари тўғрисида бораётганди. Гдлян бригадаси район партия комитетларининг котиблари ёки милициянинг область органлари масъул ходимларидан ташқари область партия комитетларининг биринчи котибларини, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети котибларини, министрлар ва генералларни ҳам қамоққа олаётган эди. Мамлакатимиздаги кейинги йигирма йиллик тажрибада катта ҳуқуқлар бериб қўйилган ва кўпдан-кўп терговчилардан иборат бунақанги гуруҳ тузилмаганди. Шунинг учун ҳам СССР прокуратурасининг раҳбар ходимлари иш билан қанчалик банд бўлмасинлар (комиссиямиз уларнинг сўзларини тинглаган пайтида шундай баҳонани рўкач қилишди), Гдлян гуруҳи иши устидан синчков назорат ўрнатиш биринчи галдаги вазифалар қаторида турганлиги мутлақо равшан. Ваҳоланки, назоратчи прокурор Н. Попова ва СССР Прокуратураси тергов қисмининг собиқ бошлиғи Г. Каракозов ишининг муҳокамаси пайтида комиссиямиз Гдлян-Иванов тергов гуруҳининг фаолиятини назоратга олиш жуда ёмон ташкил этилганига қатъий ишонч ҳосил қилди. А. Рекунков даврида шундай бўлган, бироқ СССР бош прокурори А. Я. Сухарев (у мазкур лавозимга 1988 йил май ойида тайинланган) ҳам Гдлян билан Ивановнинг ишини назорат қилишни пухта йўлга қўя олмаган. СССР Прокуратураси ҳайъати ва парткомининг 1989 йил 4 майдаги қўшма мажлиси Гдлян-Иванов гуруҳи фаолияти устидан назорат ва текшириш олиб бориш масаласига бағишланган. Ўша мажлис стенограммасида қуйидаги ошкора баёнотни ўқиш мумкин: «Катусев А. Ф.: кейинги пайтларда Гдлян ва Иванов ўртоқлар назоратдан чиқиб қолдилар. Улар прокурор назоратини умуман писанд этишмаяпти. 27 апрель куни биз ҳайъат мажлисида яхшилаб гаплашиб олиш учун кутиб ўтирдик. Гдлян кириб келди-да, иғвогарликларга тобим йўқ, деб чиқиб кетди. У менга ашёвий далиллар, бойликлар миқдорини текшириш имконини бермади, на бирорта маълумотнома ва на кузатиш мумкин бўлган ҳужжат ололдим... Гдлян СССР бош прокурорининг муовини А. Д. Васильевдан жисмоний ўч олиш пайида. Бугун эса у ҳайъат мажлисига етиб келишдан қатъиян бош тортди, Сухарев ва Васильев шаънига ҳақоратомуз сўзлар айтди. Мен ишнинг тақдиридан чўчияпман...» Катусев бу ҳолатда ноҳақ, чунки аввал бошида ҳам, «кейинги пайтларда» ҳам прокурорлик назорати умуман олиб борилмаган. Прокуратуранинг бошқа ходимлари шу хусусда ўз фикрларини лўнда ва аниқ айтдилар.

(Давоми бор).

Боши газетанинг ўтган сонида.

Қарши тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси — Қашқадарё областидаги йирик енгил саноат корхоналаридан бири. Ўтган йилдан бошлаб у ишлаб чиқаришда мустақилликка эришди. Эркаклар ва болалар кўйлакларини тайёрлаётган чеварлар маскани учун бу усул катта имконият яратди.

Илгари ҳар бир андозани жумҳурият модалар уйидан тасдиқлатиш лозим эди. Ҳозир эса уни тажриба цехи ва бирлашма мутахассисларининг ижодий кенгаши бажармоқда. Бу эса корхонага харидорлар талабини ўрганиш, аҳоли эҳтиёжини дарҳол қондириш имконини бераяпти. Бундан ташқари анчагина маблағ ҳам тежалди.

Мустақиллик йўлига кирган бирлашма ўтган йили 20 дан зиёд турдаги кўйлак ва бошқа кийим-кечак тайёрлаб, қарийб 10 минг сўм тежади. Корхона илк марта темирйўлчиларнинг фирма кўйлакларини тайёрлаш топшириғини бажарди ва ўғил болалар учун шим тикишни йўлга қўйди.

СУРАТДА: (чапдан) тажриба цехининг бош конструктори Назира Пардаева, назоратчи Ася Богданова ва муҳандис-технолог Ирина Кузнецова янги андозаларни яратиш устида ишламоқдалар.

Ш. ШАРОПОВ олган сурат (ЎзТАГ).

Қадимги ҳикоят

ЭНГ ХУШБЎЙ ҲИД

Қадим замонда шарқ томонда нозик дидли подшо ўтган экан. Бир куни яқин аъёнлари билан гурунглашиб ўтириб, ўртага савол ташлабди:

— Дунёда энг хушбўй ва ёқимли ҳид нима?

Ҳамма ўйланиб қолибди. Сўнгра ҳар хил фикр-мулоҳазалар билдиришибди. Муаттар гул-чечаклар, ўт-майсалар, дов-дарахтлар номини айтиб, уларни мадҳ этибдилар. Аммо подшо бу жавоблардан қониқиш ҳосил қилмабди.

— Бир ҳафта муҳлат, — дебди у.—Дунёда энг ёқимли ҳид нелигини топинглар.

Вазиру уламолар зир югуришибди. Ниҳоят, тоғдаги ғорда яшайдиган донишманд ҳузурига бориб, бу муаммони ечишда ёрдам беришни сўрабдилар.

— Юзига седана сепилган бир сават нон ёпиб, подшога олиб боринглар,—дебди донишманд.

Шундай қилишибди. Подшо нонни ҳидлаб:
— Дунёда энг ёқимлиси шу-да, — дебди.

Сўнгра бу ҳақда маслаҳат берган донишманд эканини билгач, унга қимматбаҳо совғалар юборибди.

Нон ҳуснида қуёшнинг жамоли бор,
Мағзи билан исида инсон камоли бор.

Мирзараҳмат ТОШБОЕВ.

СПОРТ АХБОРОТИ

ФУТБОЛ

Совет футболчилари тобора яқинлашиб келаётган жаҳон биринчилигига пухта тайёргарлик кўраяптилар. Улар шу мақсадда ўртоқлик учрашувлари ўтказиб, ўз кучларини амалий синовдан ўтказишаяпти. Куни кеча Ирландия пойтахти Дублинда ана шундай матчлардан бири бўлиб ўтди: икки мамлакат терма командалари майдонга тушдилар.

Шуни таъкидлаш кераккки, командамиз устозлари футболчиларимиз таркибига анчагина ўзгаришлар киритишди. Бунинг сабаби бўлажак ҳал қилувчи учрашувлар олдидан кучли ўйинчиларнинг жароҳат олишларига йўл қўймасликдир.

Футболчиларимиз матчни юксак даражада ўтказишга эриша олмадилар. Майдон эгалари иккинчи бўлимда киритган ягона тўп баҳс ўйин тақдирини ҳал этди. Ирланд футболчилари жарима тўпини қойилмақом қилиб бажардилар.

ХОККЕЙ

Жаҳон ва Европа биринчилиги иштирокчилари баҳсларни давом эттираяптилар. Кеча хоккейчиларнинг йирик мусобақасида иккита марказий учрашув бўлиб ўтди. Бундай дейишимизнинг боиси шуки, қитъа чемпиони унвони тақдири айни шу матчларда ҳал бўлди.

Энди бир-икки оғиз сўз жаҳон биринчилиги хусусида. Курранинг тўрт кучли командаси — Канада, СССР, Швеция, Чехословакия хоккейчилари муддатидан анча аввал финал баҳсларига йўлланма олдилар. Ҳал қилувчи учрашувларда қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритган бу коллективлар мусобақаларни қайтадан бошлайдилар, дейиш мумкин. Негаки, дастлабки босқич беллашувларида қўлга киритилган очколар бундан буёғига ҳисобга олинмайди. Бу ҳар бир учрашув қизғин кураш остида ўтишига сабаб бўлиши турган гап. Қисқаси, командалар финал учрашувларида бир хил имкониятга эга бўладилар.

ВЕЛОПОЙГА

Шу кунларда турли жойларда спортнинг бу тури бўйича йирик мусобақалар ўтаяпти. Уларда совет велосипедчилари ҳам қатнашиб, муваффақиятларга эришаяптилар. Масалан, мамлакатимиз вакили Виктор Климов Испания йўллари бўйлаб ўтказилаётган кўп кунлик пойга иккинчи босқичининг илк қисмида ғолиб бўлди. У «Альф Люм» профессионал клуби шарафини ҳимоя қилмоқда.

Бир вақтлар олимпиада ўйинларининг ғолиби бўлиб, эндиликда Голландиянинг «Панасоник» командаси шарафини ҳимоя қилаётган ленинградлик велосипедчи Вячеслав Екимов 5 километр масофада янги жаҳон рекорди ўрнатди. У Москвадаги Крилатское велотрекида ўтказилган СССР кубоги баҳсларида шундай натижа кўрсатди.

«Қишлоқ ҳақиқати»нинг навбатдаги сони 29 апрель, якшанба куни чиқади.

Муҳаррир ўринбосари Н. ЁҚУБОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»—«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Р. — 01273. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д. — 1182. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12